

## SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 25/2004 vp

### Hallituksen esitys sairausvakuutuslaiksi

### Hallituksen esitys sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (HE 50/2004 vp) täydentämisestä

## JOHDANTO

### *Vireilletulo*

Eduskunta on 21 päivänä huhtikuuta 2004 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen sairausvakuutuslaiksi (HE 50/2004 vp).

Samoin on eduskunta 14 päivänä syyskuuta 2004 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokunnalle valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (HE 50/2004 vp) täydentämisestä (HE 164/2004 vp).

### *Eduskunta-aloitteet*

Valiokunta on käsitellyt esitysten yhteydessä seuraavat aloitteet:

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta (LA 11/2003 vp — Päivi Räsänen /kd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 20 päivänä toukokuuta 2003,  
— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 e §:n muuttamisesta (LA 34/2003 vp — Pentti Tiusanen /vas), joka on lähetetty valiokuntaan 4 päivänä syyskuuta 2003,  
— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta (LA 55/2003 vp — Päivi Räsänen /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 4 päivänä syyskuuta 2003,  
— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta (LA 62/2003 vp — Anne

Huotari /vas ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 9 päivänä syyskuuta 2003,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 75/2003 vp — Anni Sinnemäki /vihr), joka on lähetetty valiokuntaan 4 päivänä syyskuuta 2003,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 21 §:n muuttamisesta (LA 80/2003 vp — Päivi Räsänen /kd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 9 päivänä syyskuuta 2003,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 82/2003 vp — Päivi Räsänen /kd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 9 päivänä syyskuuta 2003,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 9 §:n muuttamisesta (LA 102/2003 vp — Leena Rauhala /kd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 2 päivänä lokakuuta 2003,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta (LA 108/2003 vp — Jyrki Kasvi /vihr ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 9 päivänä lokakuuta 2003,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 21 ja 22 §:n muuttamisesta (LA 139/2003 vp — Sari Essayah /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 12 päivänä marraskuuta 2003,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 161/2003 vp — Leena Rauhala /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 18 päivänä helmikuuta 2004,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 9 §:n muuttamisesta (LA 6/2004 vp — Leena Rauhala /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 4 päivänä maaliskuuta 2004,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 18 a §:n muuttamisesta (LA 36/2004 vp — Marjaana Koskinen /sd), joka on lähetetty valiokuntaan 6 päivänä toukokuuta 2004,

— lakialoitteen sairausvakuutuslaiksi (LA 74/2004 vp — Leena Rauhala /kd), joka on lähetetty valiokuntaan 8 päivänä syyskuuta 2004,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 29 §:n muuttamisesta (LA 79/2004 vp — Pekka Kuosmanen /kok ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 23 päivänä syyskuuta 2004,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 9 §:n muuttamisesta (LA 97/2004 vp — Toimi Kancaanniemi /kd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 7 päivänä lokakuuta 2004,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamisesta (LA 107/2004 vp — Jyrki Kasvi /vihr ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 14 päivänä lokakuuta 2004,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamisesta (LA 112/2004 vp — Christina Gestrin /r ym.), joka on lähetetty valiokuntaan päivänä 21 lokakuuta 2004,

— lakialoitteen laiksi sairausvakuutuslain 8 §:n muuttamisesta (LA 121/2004 vp — Raimo Vistabacka /ps ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 14 päivänä lokakuuta 2004,

— toimenpidealoitteen hammasproteesien korvattavuudesta (TPA 3/2003 vp — Esa Lahtela /sd ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 13 päivänä toukokuuta 2003,

— toimenpidealoitteen sairausvakuutuksen korvaustasosta yksityisessä hammashoidossa (TPA 40/2003 vp — Irja Tulonen /kok), joka on lähetetty valiokuntaan 17 päivänä kesäkuuta 2003,

— toimenpidealoitteen yrittäjän sairausvakuutuksen omavastuujasta (TPA 73/2003 vp — Sinikka Hurskainen /sd), joka on lähetetty valiokuntaan 22 päivänä lokakuuta 2003,

— toimenpidealoitteen nuorten erikoispohjalisten ja tukijalkineiden korvaamisesta (TPA

34/2004 vp — Matti Kangas/vas), joka on lähetetty valiokuntaan 28 päivänä huhtikuuta 2004,

— toimenpidealoitteen dialyysihoitoa tarvitsevien lasten erityishoitorahasta (TPA 41/2004 vp — Lauri Oinonen /kesk ym.), joka on lähetetty valiokuntaan 23 päivänä kesäkuuta 2004 ja

— toimenpidealoitteen hammashuoltajan ja suuhygienistin hoidon korvattavuudesta (TPA 77/2004 vp — Virpa Puisto/sd ym. ), joka on lähetetty valiokuntaan 23 päivänä syyskuuta 2004.

### Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti perustuslaki-valiokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 33/2004 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

### Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- oikeusasiamiehensihteeri Kaija Tanttinen-Laakkonen, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- hallitusneuvos Pekka Järvinen, hallitusneuvos Anja Kairisalo, neuvotteleva virkamies Riitta-Maija Jouttimäki ja hallitussihteeri Marjaana Maisonlahti, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- ylitarkastaja Merja Nikkinen, liikenne- ja viestintäministeriö
- pääsihteeri Sinikka Rajaniemi, lääkkeiden hintalautakunta
- osastopäällikkö Elise Kivimäki, Kansaneläkelaitos
- landskapsläkare/maakuntalääkäri Birger Ch Sandell, Ålands landskapsregering / Ahvenanmaan maakunnan hallitus
- erityisasiantuntija Sinikka Huhtala, Suomen Kuntaliitto
- lakimies Jaana Meklin, Akava
- toiminnanjohtaja Veli-Pekka Sinervuo, Kehitysvammaliitto
- toimitusjohtaja Heikki Kääriäinen, Linja-autoliitto
- lakimies Martti Heinonen, Lääketeollisuus ry
- jaostopäällikkö Maire Lumiaho, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

- järjestöpäällikkö Heli Saloranta ja erikoislääkäri Kaj Rönnholm, Munuais- ja Siirtopotilaiden Liitto ry
- sosiaaliturvapäällikkö Jaana Penttilä ja järjestöjohtaja Merja Heikkonen, Näkövammaisten Keskusliitto
- sosiaalipoliittinen asiamies Vesa Rantahalvari, Palvelutyönantajat, edustaen myös Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliittoa
- puheenjohtaja Ursula Schwab, Ravitsemusterapeuttien yhdistys ry
- pääsihteeri Jouko Vasama, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry
- sosiaalipoliittinen sihteeri Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- farmaseuttinen johtaja Sirpa Peura, Suomen Apteekkariliitto
- toimitusjohtaja Jorma Huttunen, Suomen Diabetesliitto
- yrittäjäsihteeri Riitta Hanski, Suomen Fysioterapeuttiliitto ry
- toiminnanjohtaja Matti Pöyry, Suomen Hammaslääkäriliitto
- puheenjohtaja Riitta Collin, Suomen Jalkojenhoitaja- ja Jalkaterapeuttiliitto ry
- puheenjohtaja Markku Keränen, SKOL, Suomen Koulutetut Osteopaatit Liitto ry
- suunnittelija Lena Öhman-Jokinen, Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer
- edunvalvontajohtaja Markku Kojo, Suomen Lääkäriliitto ry
- hallituksen jäsen Petteri Koski, Suomen Naprapath-yhdistys ry
- puheenjohtaja Eila Siniluoto, Suomen osteopaattiliitto ry
- vastaava psykologi Vesa Nevalainen, Suomen Psykologiliitto ry
- hallituksen jäsen Jari Mäkinen, Suomen Palvelutaksit ry
- päätoimittaja Pirjo Sirkkiä, Suomen Suuhygienistiliitto ry
- hallintopäällikkö Timo Koskinen, Suomen Taksiliitto
- työmarkkina-asiames Merja Berglund, Suomen Yrittäjät
- dosentti, erikoislääkäri Kim Vettenranta ja sosiaalityöntekijä Ulrika Wickström, Sylva ry
- Syöpäsairaiden lasten ja nuorten yhdistys
- lakiasian päällikkö Marja Lounasmaa, Tehy ry
- puheenjohtaja Aino Penttilä, hallituksen jäsen Kai Lybeck ja hallituksen jäsen Timo Soini, Terveystieteiden tutkimuskeskus TEPA ry
- sosiaali- ja terveystieteiden asiamies Riitta Työläjä, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- ordförande/puheenjohtaja Pekka Tuominen ja verksamhetsledare/toiminnanjohtaja Marice Sjöberg-Nuri, Ålands handikappförbund r.f.
- johtaja Tuija Kuusmetsä, Schering-Plough Oy.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut Invalidiliitto ry.

## HALLITUKSEN ESITYS JA EDUSKUNTA-ALOITTEET

### *Hallituksen esitys HE 50/2004 vp sairausvakuutuslaiksi*

Esityksessä ehdotetaan uudistettavaksi sairausvakuutuslaki kokonaisuudessaan. Esitys on osa kokonaisuutta, jolla pyritään selkeyttämään toimeentuloturvaan koskevaa lainsäädäntöä. Lainsäädännön rakenne uudistettaisiin ja yksittäisten säännösten sanamuotoja täsmennettäisiin. Perustuslain asettamat vaatimukset säädösta-

ta ja valtuutussäännöksistä sekä soveltamista ja toimeenpanoa ohjaava vakiintunut tulkintakäytäntö otettaisiin huomioon säännöksiä täsmennettäessä.

Kokonaisuudistusta koskeva esitys on luonteeltaan pääasiassa lainsäädäntötekkinen. Esityksessä ehdotetaan kuitenkin myös siirryttäväksi palkkakertoimen käyttöön sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahojen sekä erityishoi-

torahan määräytymistä koskevilla säännöksillä. Erityishoitorahan suorittamisen edellytyksiä täsmennettäisiin. Sairausvakuutuslain työnantajalle suoritettavia korvauksia koskevaan osaan liitettäisiin työnantajalle maksettavaa vuosilomakustannuskorvausta koskeva sääntely.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005.

***Hallituksen esitys HE 164/2004 vp sairausvakuutuslaiksi annetun hallituksen esityksen (HE 50/2004 vp) täydentämisestä***

Hallitusohjelman mukaisesti ehdotetaan toteutettavaksi lyhytkestoisia työsuhteita ja niin sanottuja peräkkäisiä synnytyksiä koskevat päivärahan määräytymisperusteiden muutokset. Samoin hallitusohjelman mukaisesti vähimmäismääräiseen päivärahaetuuteen ehdotetaan tehtäväksi tasokorotus. Myös työnantajalle maksettavaa vuosilomakustannuskorvausta ehdotetaan korotettavaksi, ja matkakustannusten korvaamista koskeviin säännöksiin ehdotetaan lisättäväksi matkojen yhdistelyn toteuttamisesta seuraavat muutokset. Kun esitykset liittyvät sairausvakuutusehdotukseen, on tarkoituksenmukaista toteuttaa edellä mainitut ehdotukset täydentämällä esitystä sairausvakuutuslaiksi.

Esityksessä ehdotetaan, että lyhytkestoisissa työsuhteissa työllistyneiden vakuutettujen päivärahaetuuksien määräytymisperusteita parannettaisiin. Ehdotuksen mukaan, jos vakuutettu tulee työkyvyttömäksi tai oikeutetuksi vanhempainpäivärahaan taikka erityishoitorahaan kuukauden kestäneen työllistymisen jälkeen, etuuden perusteena oleva vuosityötulo voitaisiin määritellä kertomalla se kuukauden työtulosta. Esityksessä ehdotetaan myös, että niin sanottujen peräkkäisten synnytysten kohdalla vanhempainpäiväraha voitaisiin määritellä edellisen vanhempainpäivärahan perusteena olleiden työtulojen perusteella. Ehdotuksilla pyritään ehkäisemään eräitä väliinpuutoamistilanteita.

Esityksessä ehdotetaan myös, että sairausvakuutuslain mukainen vähimmäismääräinen päiväraha korotettaisiin nykyisestä 11,45 eurosta päivässä 15,20 euroon päivässä. Lisäksi työnantajalle maksettavan vuosilomakustannuskor-

vauksen määrää ehdotetaan korotettavaksi. Ehdotuksen mukaan vuosilomakustannuskorvauksen määrä olisi työntekijälle maksettu vanhempainpäiväraha kerrottuna 1,55:llä.

Matkakustannusten korvaamista koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettavaksi siten, että ne tukisivat matkojen yhdistelyä koskevia järjestelyjä. Ehdotuksen mukaan sairausvakuutuslain tarkoittamana halvimpana matkustustapana pidetään ensisijaisesti kaikille avointa, yleistä ja säännöllistä joukkoliikennettä sekä siihen kettajuttamalla yhdistettyä eri liikennevälineestä toiseen vaihtamalla tehtyä matkaa. Halvimpana pidettäisiin myös palveluliikennettä ja kutsujoukkoliikennettä. Jos näitä matkustustapoja ei olisi käytettävissä mutta käytettävissä olisi erityisajoneuvolla suoritettu yhteiskuljetus, vakuutetulla olisi oikeus saada korvausta tällaisesta matkustustavasta aiheutuneista kustannuksista.

Esitys liittyy valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2005 samanaikaisesti uuden sairausvakuutuslain kanssa. Päivärahan määräytymisperusteita koskevat muutokset tulisivat kuitenkin voimaan 1 päivänä lokakuuta 2005.

***Lakialoitteet***

Lakialoitteessa LA 11/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamista siten, että äitiyspäivärahan minimimäärä nostetaan pienimmän työttömyysturvan tasolle.

Lakialoitteessa LA 34/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 23 e §:n muuttamista siten, että erityishoitorahaa maksetaan sairaala- ja poliklinikkahoidon sekä kuntoutuskurssien ajalta yhteensä enintään 120 päivältä sekä kotihoidon ajalta enintään 120 arkipäivältä ja erityisestä hoidollisesta syystä lisäksi enintään 60 arkipäivältä.

Lakialoitteessa LA 55/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamista siten, että äitiyslomalla voisi suorittaa opintoja ilman, että se pudottaa ansiosidonnaisen äitiyspäivärahan vähimmäistasolleen.

Lakialoitteessa LA 62/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamista siten, että äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan vähimmäistasoa korotetaan työttömän peruspäivärahan tasolle vähintään 23,03 euroon päivältä.

Lakialoitteessa LA 75/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamista siten, että isien käytettävissä oleva kuukauden mittainen ylimääräinen vapaa, niin sanottu isäkuukausi, olisi mahdollista pitää vanhempainrahakauden aikana tai välittömästi sen päätyttyä perheen valitsemana ajankohtana. Isäkuukauden voisi jakaa kahteen 12 päivän jaksoon, ja oikeus koskisi myös ottolapsen hoitamisesta maksettavaa isyysrahaa.

Lakialoitteessa LA 80/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 21 §:n muuttamista siten, että adoptiolasten seitsemän vuoden ikäraja nostetaan viiteentoista vuoteen vanhempainrahan saamisen ehtona.

Lakialoitteessa LA 82/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamista siten, että adoptiovanhempien vanhempainrahakausi laajennetaan biologisten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakauden pituiseksi.

Lakialoitteessa LA 102/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 9 §:n 6 momentin muuttamista siten, että lääkkeiden vuotuinen omavastuuosuus alennettaisiin 528 euroon.

Lakialoitteessa LA 108/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamista siten, että äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan vähimmäistasoa korotetaan työttömän peruspäivärahan tasolle vähintään 23,14 euroon päivältä.

Lakialoitteessa LA 139/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 21 ja 22 §:n muuttamista siten, että ottovanhempi samoin kuin biologinen vanhempi on oikeutettu minimipäivärahaan, jos hän on ansiotyössä tai muussa työssä kodin ulkopuolella.

Lakialoitteessa LA 161/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamista siten, että monikkolapsien isyysrahaan oikeuttava aika muutetaan lapsikohtaiseksi, jolloin isyysrahaan oikeuttavan ajan pituudeksi tulisi nykyisen lain isyysrahaan oikeuttavan ajan määrä kerrottuna kerralla syntyneiden lasten lukumäärällä. Isyys-

vapaan pidennys ei olisi sidottu ajankohtaan, jona isyysvapaa pidetään.

Lakialoitteessa LA 6/2004 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 9 §:n 6 momentin muuttamista siten, että lääkkeiden vuotuinen omavastuuosuus alennettaisiin 530 euroon.

Lakialoitteessa LA 36/2004 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 18 a §:n muuttamista siten, että aikuiskoulutustukea saavalla opiskelijalla olisi oikeus sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan samoilla määrätymisperusteilla kuin opintotukilain mukaista opintotukea tai aikuisopintorahaa saavalla opiskelijalla.

Lakialoitteessa LA 74/2004 vp ehdotetaan nyt annettuun hallituksen esitykseen sisältyvän sairausvakuutuslain 10 luvun 2 ja 3 § muutettavaksi siten, että erityishoitorahan maksamisen edellytyksenä oleva lapsen yläikäraja nostetaan 18 vuoteen. Lisäksi ehdotetaan, että vakavaa sairautta tai vammaa edellytettäisiin vasta 12-vuotiaiden tai sitä vanhempien lasten vanhempien hoitoon osallistumiselta. Erityishoitorahan maksamisen pidennyksen perusteena mainittaisiin painavien lääketieteellisten syiden lisäksi lapsen hoidon vaativuus ja hoidon onnistuminen.

Lakialoitteessa LA 79/2004 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 29 §:n muuttamista siten, että myös yrittäjällä ja muuta omaa työtään tekevällä olisi mahdollisuus järjestää itselleen työterveyshuoltolain mukaista minimiä laajempaa sairaanhoitoa työterveyshuoltona ja saada tästä niin sanotun korvausluokka II:n mukaista korvausta.

Lakialoitteessa LA 97/2004 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 9 §:n 6 momentti muutettavaksi siten, että lääkkeiden vuotuinen omavastuuosuus alennettaisiin 532 euroon.

Lakialoitteessa LA 107/2004 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 22 §:n muuttamista siten, että äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan vähimmäistasoa korotettaisiin työttömän peruspäivärahan tasolle vähintään 23,14 euroon päivältä.

Lakialoitteessa LA 112/2004 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 23 §:n muuttamista siten, että vanhempainrahakausi pidennettäisiin 236 arkipäivään.

Lakialoitteessa LA 121/2004 vp ehdotetaan sairausvakuutuslain 8 §:n muuttamista siten, että lääkärin määräämään hierontaa voisi saada sairausvakuutuskorvauksen samoin edellytyksin kuin fysikaaliseen hoitoon.

### ***Toimenpidealoitteet***

Toimenpidealoitteessa TPA 3/2003 vp ehdotetaan hammashoidon korvattavuuden laajentamista kattamaan myös hammasproteesit.

Toimenpidealoitteessa TPA 40/2003 vp ehdotetaan sairausvakuutuksen korvaustason parantamista niin, että potilaan saamat korvaukset yksityisten hammaslääkäreiden palkkioista sekä tutkimusten ja hoidon kustannuksista vastaavat

nykyistä suurempaa osaa potilaan todellisista kustannuksista.

Toimenpidealoitteessa TPA 73/2003 vp ehdotetaan yrittäjän sairausvakuutuspäivärahan seitsemän arkipäivän omavastuuajan lyhentämistä.

Toimenpidealoitteessa TPA 34/2004 vp ehdotetaan nuorison erikoispohjallisten ja tukijalkineiden saamista sairausvakuutuskorvausten piiriin.

Toimenpidealoitteessa TPA 41/2004 vp ehdotetaan, että dialyysihoitoa tarvitsevien lasten vanhemmille maksetaan erityishoitorahaa lapsen koko hoitojaksolta munuaissiirtoon asti.

Toimenpidealoitteessa TPA 77/2004 vp ehdotetaan hammashuoltajan ja suuhygienistin hoidon korvaamista sairausvakuutuksesta.

## **VALIOKUNNAN KANNANOTOT**

### ***Yleisperustelut***

Hallituksen esitysten perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esityksiä tarpeellisina ja tarkoituksenmukaisina. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Hallituksen esityksellä sairausvakuutuslakia selkeytetään osana toimeentuloturvaan koskevan lainsäädännön selkeyttämistavoitetta. Sairausvakuutuslain säännökset ovat merkittäviä muun muassa perustoimeentulon ja riittävien sosiaalija terveystalvelujen turvaamisen sekä väestön terveyden edistämisen ja lasten hyvinvoinnin turvaamisen kannalta. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan laajasti käsitellyt sairausvakuutuslain turvajärjestelmän merkitystä valtiosääntöoikeudellisesta näkökulmasta. Ehdotetulla kokonaisuudistuksella ei ole tarkoitus merkittävästi puuttua nykyisen turvajärjestelmän perussisältöön vaan saattaa sen säännökset perustuslain edellyttämälle säädöstasolle ja selkeyttää lain kirjoitustapaa.

Hallituksen esityksessä sairausvakuutuslaiksi ei ole sellaisia korvaus- tai etuusjärjestelmää koskevia muutoksia, jotka lisäisivät sairausvakuutuksen kustannuksia. Täydentävässä esityk-

sessä hallitus on esittänyt lisäpanostuksia sairausvakuutuslain mukaisiin etuuksiin. Täydentävässä esityksessä päivärahaetuuksien vähimmäismäärää korotettaisiin ja lyhytkestoisissa työsuhteissa työllistyneiden vakuutettujen päivärahaetuuksien määräytymisperusteita muutettaisiin siten, että etuusten taso parane. Lisäksi matkakustannusten korvaamista muutettaisiin matkojen yhdistelyä tukevaksi. Täydentävän esityksen päivärahaetuuksien ja vuosilomakustannuskorvausten muutokset lisäisivät valtion menoja yhteensä 18,8 miljoonaa euroa vuonna 2005.

Valiokunnan tietoon on asian käsittelyn yhteydessä tuotu useita sairausvakuutusjärjestelmän kehittämisehdotuksia, joiden toteuttaminen merkitsisi sairausvakuutuksen kustannusten lisäämistä. Ehdotukset ovat koskeneet muun muassa hoidon korvattavuutta, lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioiden taksoja, lääkekorvauksia sekä yksityisen ja julkisen terveydenhuollon välisen vastuunjaon muuttamista. Tällaisten ehdotusten toteuttamisella olisi vaikutusta sairausvakuutuksen rahoitukseen. Hallitusohjelman mukaisesti sairausvakuutusjärjestelmän rahoituksen uudistus on parhaillaan valmisteltavana yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa. Valio-

kunta toteaa, että järjestelmän tarkoituksenmukaisuutta edellä mainittujen seikkojen suhteen on vakuutettujen etujen ja sairausvakuutusjärjestelmän kustannusten kannalta tarpeen jatkossa selvittää.

*Julkisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuslain mukaisten korvausten rajapinta*

Esityksen tarkoituksena on selkiyttää sitä, mitkä julkisesta terveydenhuollosta määrätty tutkimukset, hoidot ja lääkkeet eivät kuulu sairausvakuutuslain mukaisten korvausten piiriin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan kunnallisessa terveydenhuollossa ei ole kaikissa tapauksissa noudatettu säännöksiä ja vakiintunutta käytäntöä. Tämä on johtanut esimerkiksi tilanteisiin, joissa potilas on joutunut kokonaisuudessaan kustantamaan lääkärin määräämät potilaalle välttämättömät tutkimukset ja lääkkeet saamatta niistä korvausta julkisesta terveydenhuollosta tai sairausvakuutuksesta. Eduskunnan oikeusasiamies ei antamissaan kanteluratkaisuissa ole pitänyt tätä hyväksyttävänä ihmisten yhdenvertaisen kohtelun kannalta ja on esittänyt sosiaali- ja terveysministeriölle sairausvakuutuslain selkeyttämistä näiltä osin.

Hallituksen esityksen lähtökohtana on, että lääkkeet, joiden käyttö edellyttää terveydenhuollon ammattihenkilön toimenpiteitä ja valvontaa ja jotka annetaan kunnallisen terveydenhuollon tiloissa, ovat sellaisia annettavaan hoitoon kuuluvia aineita, joiden tulee kuulua hoitokokonaisuuteen ja siitä suoritettavaan asiakasmaksuun. Valiokunta pitää rajausta perusteltuna potilaiden yhdenvertaisuuden ja kustannusvastuun selkeyttämisen kannalta. Valiokunta toteaa kuitenkin, että tällaiset rajanvedot ovat joissakin tapauksissa ongelmallisia sen vuoksi, että ne voivat aiheuttaa kannustimia kustannusten siirtämiseen yhdeltä julkisen sektorin rahoittajalta toiselle myös tavalla, joka ei ole perusteltua kokonaistaloudellisuuden tai hoidon tuloksellisuuden kannalta. Näitä ongelmia olisi valiokunnan käsityksen mukaan ensisijaisesti pyrittävä ratkaisemaan kehittämällä terveydenhuollon rahoitusjärjestelmää. Valiokunta pitää kuitenkin välttämättömänä, että sosiaali- ja terveysministeriö

pikaisesti selvittää, pitäisikö kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen rajanvetoa edelleen selkeyttää, jotta perusteeton kustannusten siirto estyisi. Valiokunta ehdottaa asiasta lausumaa (*Valiokunnan lausumaehdotus*).

Valiokunnan tietoon on saatettu, että esimerkiksi reumahoidossa käytettävien lääkkeiden valintaan on käytännössä vaikuttanut se, mitä kautta lääkekustannusten rahoitus on toteutettu. Rahoitustavalla voi tätä kautta olla vaikutusta yksittäisen lääkkeen hintaan ja siten yhteiskunnalle aiheutuviin kokonaiskustannuksiin. Valiokunta ei kuitenkaan pidä tarkoituksenmukaisena poikkeussäännösten laatimista yksittäisten lääkkeiden hintatilanteeseen perustuen. Valiokunta korostaa, että lääkkeen valinnan tulisi perustua hoidollisiin seikkoihin ja yleisesti hyväksyttyihin hoito-ohjeisiin eikä esimerkiksi lääkkeen antotavasta johtuvaan kustannusten siirtämiseen sairausvakuutukselle. Lääkkeiden aiheuttamat sairausvakuutusmenot ovat jatkuvasti kasvaneet. Lääkekorvausjärjestelmän uudistaminen on kirjattu hallitusohjelmaan, ja sitä koskeva hallituksen esitys on valiokunnan saaman selvityksen mukaan tarkoitus antaa eduskunnalle kevästuntokaudella 2005.

Useiden eri ammattiryhmien taholta on tuotu valiokunnan tietoon hoidon korvattavuuden laajentamista koskevia ehdotuksia. Tällaisia ammattiryhmiä ovat esimerkiksi ravitsemusterapeutit, jalkojenhoitajat, osteopaatit, suuhygienistit ja psykologit. Valiokunta toteaa, että hoidon korvattavuuden laajentamisella on suora vaikutus sairausvakuutuksen rahoitustarpeeseen. Valiokunta korostaa tässä yhteydessä, että hoidon korvattavuus tulee ratkaista ennen muuta hoidon vaikuttavuuden, lääketieteellisen tarkoituksenmukaisuuden ja ehkäisevän vaikutuksen perusteella. Valiokunta toteaa, että eri ammattiryhmien sisällyttämistä sairausvakuutuslaissa tarkoitettujen ammattihenkilöiden luetteloon on tarpeen arvioida uudelleen.

*Matkakustannusten korvaukset*

Myös matkakustannusten korvausten suhteen on valiokunnan tietoon tuotu muutosesityksiä, jotka merkitsisivät sairausvakuutuskustannus-

ten kasvamista nykyisestään. Valiokunta ei ole pitänyt niiden toteuttamista mahdollisena tämän asian käsittelyn yhteydessä. Hallituksen esityksessä HE 166/2004 vp on esitetty yhdistettäväksi sairausvakuutuslain ja kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain mukaiset matkojen omavastuut sekä kertaomavastuun että vuotuisen omavastuuosuuden kohdalla. Valiokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena ja katsoo, että omavastuiden yhdistäminen edellyttää myös sairausvakuutuslain muutosta.

Vakuutetun ulkomaille tai ulkomailla tekemän matkan kustannukset on rajattu sairausvakuutuskorvauksen ulkopuolelle. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan voimassa olevan käytännön mukaan ulkomailta hankittujen ostopalvelujen kohdalla hoidon ostaja on kustantanut paitsi hoidon myös siihen liittyvät matkat. Valiokunta pitää tätä käytäntöä jatkossakin asianmukaisena. Matkakustannusten korvausvastuun siirtäminen sairausvakuutuksen vastuulle aiheuttaisi tältä osin kustannusvastuun siirtämistä osittain myös yksittäisten potilaiden kannettavaksi. Valiokunta pitää hallituksen esitystä tältä osin tarkoituksenmukaisena.

Täydentävässä esityksessä 4 luvun 5 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi, että vakuutetun matkakustannukset korvataan erityisajoneuvon käytöstä aiheutuneiden kustannusten perusteella, jos vakuutetun sairaus tai liikenneolosuhteet edellyttävät erityisajoneuvon käyttöä. Vakuutetun vamma ei mainita lainkohdassa.

Hallituksen esityksessä HE 166/2004 vp ehdotetaan, että matkojen yhdistelyä ei sovelleta vaikeavammaisen lääkinnällisen kuntoutuksen matkoihin, mistä seuraa oikeus erityisajoneuvon käyttöön. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan sairausvakuutuslain vakiintuneessa soveltamiskäytännössä vakuutetun vamma on sairauden lisäksi otettu huomioon harkittaessa erityisajoneuvon käytön tarvetta. Valiokunta ehdottaa 4 luvun 5 §:ää selkeytettäväksi tältä osin. Valiokunta toteaa, että matkakustannusten korvausten ja matkojen yhdistelemisen toteutumista on erityisesti seurattava ja arvioitava, miten uudistetulla säännöksillä päästään asetettuun tavoit-

teeseen kustannusten kasvun hillitsemisestä asiakaspalvelua heikentämättä.

#### *Sairauspäivärahat*

Täydentävässä esityksessä vähimmäismääräiseen päivärahaetuuteen ehdotetaan hallitusohjelman mukaisesti tehtäväksi tasokorotus. Korotuksen kustannusvaikutus olisi 14,8 miljoonaa euroa vuonna 2005. Valiokunta pitää ensisijaisen etuuksien korottamista myönteisenä lapsiperheiden ja pienimmällä sairauspäivärahalla olevien aseman parantamisen kannalta. Tasokorotus on tärkeä myös sen vuoksi, että se vähentää tarvetta viimesijaiseen turvaan eli toimeentulotukeen.

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan sairauspäivärahan 55 päivän omavastuuajan yhteydessä todennut, että julkiselle vallalle perustuslain 22 §:ssä säädetty velvollisuus turvata perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen samoin kuin uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan määräys sopimuspuolten pyrkimyksistä asteittain nostaa sosiaaliturvajärjestelmänsä tasoa puoltavat ehdotetun 55 päivän omavastuuajan lyhentämistä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoo, että omavastuuajan lyhentämiseen tulee jatkossa pyrkiä.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt lausunnossaan 300 päivän enimmäisajan jälkeen sairauspäivärahan saamisen edellytyksenä olevaa 12 kuukauden työkykyisyyttä. Perustuslakivaliokunta korosti lausunnossaan painokkaasti sitä, että sairausvakuutuslain ja työttömyysturvalain säännöksiä on käytännön tilanteissa välttämättömästi soveltaa tavalla, jolla varmistetaan henkilön pysyminen perustoimeentuloturvan piirissä myös etuusjärjestelmästä toiseen siirtymistä merkitsevän välivaiheen aikana. Perustuslakivaliokunnan mielestä sosiaali- ja terveysvaliokunnan on arvioitava, onko työttömyysturvaan perustuva sääntely tarkoituksenmukainen tapa huolehtia vakuutettujen oikeuksien toteutumisesta pitkään jatkuvan sairauden aikana.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta toteaa, että työttömyysturvalakiin tehdyllä muutoksella, joka mahdollistaa työttömyysetuuden maksamisen vakuutetulle, jolla on työsuhte voimassa,



mutta jolle työnantajalla ei ole tarjota terveydentilaan soveltuvaan työtä, on pyritty estämään vakuutetun jääminen ilman ensisijaista sosiaaliturvaa. Vaikka vakuutettu olisi saanut enimmäisajan sairauspäivärahaa, työkyvyttömyyseläkkeen hakeminen ehkäisee väliinpuutamistilanteen, koska vakuutetulla on oikeus työttömyysturvaan, jos eläkehakemus on vireillä tai hylätty. Nyt annetulla hallituksen esityksellä parannetaan vakuutetun mahdollisuuksia pysyä sairausvakuutusjärjestelmän piirissä, koska työkykyisyyssajan rinnastetaan myös aika, jona henkilö on ollut oikeutettu työttömyysturvalain mukaiseen etuuteen edellä tarkoitetun työttömyysturvalain säännöksen nojalla. Valiokunta pitää olennaisen tärkeänä sitä, että väliinpuutamistilanteet estetään perustuslakivaliokunnan esittämällä tavalla käytännön soveltamistilanteissa. Järjestelmän toimivuuden kannalta on jatkossa syytä selvittää mahdollisuudet turvata pitkäaikaisen sairauden aikainen toimeentulo muun kuin työttömyysturvajärjestelmän kautta.

#### *Vanhempainpäiväraha*

Valiokunnan käsiteltävinä olleissa aloitteissa on esitetty vanhempainpäivärahojen korottamista, niiden saamisperusteiden väljentämistä sekä muun muassa adoptiovanhempien aseman parantamista. Valiokunta toteaa, että lapsiperheiden toimeentuloedellytyksiä tarkastellaan parhaillaan sosiaalialan kehittämishankkeen yhteydessä. Valmisteilla on kokonais selvitys lapsiperheiden taloudellisesta tilanteesta ottaen huomioon sosiaalietuuksien sekä tulojen, palveluiden, maksujen, verojen ja perhevapaiden yhteisvaikutus. Tavoitteena on tuottaa sellaista tietoa, jonka perusteella voidaan parantaa lapsiperheiden hyvinvointia ja taloudellista asemaa.

#### *Erityishoitoraha*

Erityishoitorahamenot olivat yhteensä 2,8 miljoonaa euroa vuonna 2002. Yli 150 päivältä etuutta maksettiin noin yhdelle prosentille etuuden saajista. Hallituksen esityksen 10 luvun 3 §:ään sisältyviä täsmennyksiä sen suhteen, milloin erityishoitorahaa voidaan maksaa yli 150 päivältä, on perusteltu sillä, että erityishoi-

toraha on pääsääntöisesti tarkoitettu korvaamaan lyhytkestoista ansionmenetystä. Esityksessä ei ole ehdotettu säädettäväksi ehdotonta enimmäismaksuaikaa. Maksuaika voisi olla ehdotuksen mukaan pidempi esimerkiksi silloin, jos lapsen vaikeaan sairauteen liittyvän hoidon toteuttaminen edellyttäisi vakuutetun jatkuvaa läsnäoloa. Myös esimerkiksi sairauden pahentuminen tai nopeaa reagointia edellyttävät hengen vaaralliset hoidot olisivat pidennysperusteita.

Valiokunta pitää lakiehdotusta erityisesti asiassa ilmenneiden epäyhtenäisten käytäntöjen vähentämisen vuoksi tarpeellisenä. Valiokunta pitää tärkeänä, että vanhempien mahdollisuudet osallistua lapsen sairaudesta tai vammasta johtuvaan tarpeelliseen hoitoon tulevat turvatuiksi. Ehdotukseen sisältyvät enimmäismaksuajat koskevat erityishoitorahan maksamista saman sairauden perusteella. Valiokunta korostaa, että samana sairautena ei esityksen perustelujen mukaan pidettäisi tilannetta, jossa lapsella puhkeaa aiempi sairaus uudelleen, tai tilannetta, jossa on kyse saman sairauden aktiivisesta uudesta hoitovaiheesta. Tällöin kyseessä olisi uusi tilanne, joka oikeuttaisi hoitorahaan aiemmin maksetun erityishoitorahan kestosta riippumatta.

#### *Työpaikkakassat*

Työpaikkakassoille on 16 luvun 1 §:n 1 momentin nojalla annettu oikeus toimia korvausten ja etuuksien antajana jäsenilleen. Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan todennut, että kysymys on perustuslaissa tarkoitetun julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle, mikä tässä tapauksessa on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Perustuslakivaliokunta on kuitenkin todennut, että asian jatkokäsittelyssä on selvitettävä hallinnon yleislakien noudattaminen työpaikkakassoissa ja että asioita käsittelevät toimivat virkavastuulla.

Hallintolain 2 §:n nojalla työpaikkakassat ovat velvollisia noudattamaan kyseistä lakia julkista tehtävää hoitaessaan. Työpaikkakassoista tehdyt kantelut tutkii perustuslain 108 §:n nojalla oikeuskansleri ja 109 §:n nojalla eduskunnan oikeusasiamies. Työpaikkakassat ovat velvolli-

sia noudattamaan myös kielilakia (423/2003) sen 24 §:n nojalla, samoin työpaikkakassat ovat velvollisia noudattamaan saamen kielilakia (1086/2003) soveltuvien osin. Tältä osin työpaikkakassoja koskeva sääntely kuitenkin perustuu vakuutuskassalakiin (1164/1992).

### ***Yksityiskohtaiset perustelut***

#### ***1 luvun 2 §. Lain soveltamisala***

Valiokunta ehdottaa, että pykälässä otetaan huomioon hallituksen esityksen antamisen jälkeen lailla 639/2004 sairausvakuutuslain soveltamisalaan tehdyt muutokset.

Valiokunta ehdottaa lisäksi, että pykälään lisätään uusi 6 momentti, jossa säädettäisiin lain soveltamisesta Ahvenanmaan maakunnan järjestämään hoitoon.

#### ***1 luvun 4 §. Määritelmät***

Valiokunta ehdottaa säännökseen lisättäväksi työntekijän ja yrittäjän määritelmät, jotka on lisätty sairausvakuutuslakiin lailla 639/2004.

#### ***2 luvun 4 §. Julkisen laitoshoidon määritelmä.***

Valiokunta ehdottaa 3 momentin asetuksenantovaltuutta täsmennettäväksi lakia tarkempien säännösten antamista tarkoittavaksi. Lisäksi ehdotetaan selkeytettäväksi momentin säännöstä kuntien ja Kansaneläkelaitoksen neuvottelu- ja lausuntomenettelystä, kun on tarpeen selvittää, onko toiminta avo- vai laitoshoidon. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota säännöksen täsmentämistarpeeseen.

#### ***2 luvun 6 §. Ulkomailla annettu hoito***

Valiokunta ehdottaa 2 momentin täsmentämistä, koska vakuutetuilla on oikeus saada Suomesta korvausta siltä osin kuin sairausvakuutuslain mukainen korvaus ylittää vakuutetulle muun valtion järjestelmän mukaisesti maksettavan korvauksen.

#### ***3 luvun 6 §. Sairaanhoidon korvauksen enimmäismäärä ja perusteet sekä korvaustaksan vahvistaminen***

Perustuslakivaliokunta on lausunnossaan katsonut, että 1 momentissa sosiaali- ja terveysministeriölle ehdotettu valtuus lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioiden perusteiden säätämisestä on asiallisesti täysin avoin. Perustuslakivaliokunta piti tavallisen lain säätämisympäristyksen edellytyksenä sitä, että valtuuden käyttö sidotaan ehdotettua täsmällisemmällä säännöksillä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa 2 momenttia täsmennettäväksi siten, että korvaustaksien perusteet ja vahvistettavat korvaustaksat perustuvat tutkimus- ja hoitotoimenpiteen laatuun, sen vaatimaan työhön ja aiheuttamaan kustannukseen, korvattavan palvelun hoidolliseen arvoon sekä korvauksiin käytettävissä oleviin varoihin. Lisäksi valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten, että korvaustaksien perusteista ja enimmäismääristä säädettäisiin valtioneuvoston eikä ministeriön asetuksella.

#### ***4 luvun 5 §. Korvattava matkustustapa***

Valiokunta ehdottaa 2 momenttia täydennettäväksi siten, että erityisajoneuvon käytön perusteena voisi olla myös vakuutetun vaikea vamma. Vakuutetun vaikealla vammalla tarkoitettaisiin esimerkiksi tilannetta, jossa vakuutettu on kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (910/1991) 3 §:n 1 momentissa säädetty edellytykset täyttävä vaikeavammainen henkilö.

#### ***4 luvun 6 §. Sairaankuljetus***

Valiokunta ehdottaa 2 momentista poistettavaksi viittauksen sairaankuljetusasetukseen. Perustuslakivaliokunta on todennut, ettei viittaus ole säädösten hierarkkisten suhteiden vuoksi asianmukaista.

#### ***4 luvun 7 §. Korvauksen määrä ja omavastuuosuus***

Eduskunnassa käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä HE 166/2004 vp on ehdotettu yhdistettäväksi sairausvakuutuslain ja Kansanelä-

kelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain mukaisten matkojen omavastuut. Uudistus on ehdotettu tulevaksi voimaan samanaikaisesti nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen kanssa. Valiokunnan käsityksen mukaan tämä edellyttää myös sairausvakuutuslain muuttamista. Valiokunta ehdottaa 2 momentin muotoilemista siten, että vuotuisen omavastuuseen voidaan lukea edellä mainitut matkakustannukset.

*4 luvun 8 §. Matkakustannusten korvauksen peruste ja korvaustaksan vahvistaminen*

Valiokunta ehdottaa 2 momentissa olevan viittaussäännöksen korjaamista ja 3 momentin täsmentämistä perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti lakia tarkempien säännösten antamista tarkoittaviksi.

*5 luvun 1 §. Korvattava lääke*

Valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti 2 momentista poistettavaksi viittauksen lakia alemmanasteiseen säädökseen ja valtuussäännöksen muuttamista lakia tarkempien säännösten antamista koskevaksi.

*5 luvun 5 §. Erityisperustein korvattava lääke*

Valiokunta ehdottaa 2 momentin valtuussäännöksen täsmentämistä siten, että siinä viitataan lääketieteellisiin perusteisiin ja niiden pohjalta vakaviksi tai vaikeiksi arvioituihin sairauksiin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti momentti on myös täsmennetty tarkoittamaan lakia tarkempien säännösten antamista.

*5 luvun 6 §. Erityiskorvaus*

Valiokunta ehdottaa 1 ja 3 momenttien valtuussäännösten täsmentämistä siten, että niissä viitataan lääketieteellisiin perusteisiin vaikeiksi ja pitkäaikaisiksi arvioitaviin sairauksiin. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti momentti on myös täsmennetty tarkoittamaan lakia tarkempien säännösten antamista.

*5 luvun 7 §. Korvaus kliinisestä ravintovalmis- teesta ja perusvoiteesta*

Valiokunta ehdottaa säännöksen täsmentämistä samoin perustein kuin edellä 5 ja 6 §:n kohdalla.

*5 luvun 9 §. Korvauksen peruste ja ostokerta*

Valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti 1 ja 2 momenteista korjattavaksi viittaukset lääkelain 58 §:ssä tarkoitettuun lääketaksaan. Lisäksi valiokunta ehdottaa perustuslakivaliokunnan lausuntoon viitaten 4 momentin viimeisen virkkeen sanamuodon muuttamista.

*8 luvun 1 §. Sairauspäiväraha*

Valiokunta ehdottaa pykälään lisättäväksi uuden neljännen momentin, jossa säädettäisiin työnantajan oikeudesta saada korvauksena päivärahan ja sairausajan palkan erotus. Valiokunnan ehdotus vastaa voimassaolevan sairausvakuutuslain 4 a §:n 3 momenttia.

*8 luvun 6 §. Sairauspäivärahan estävät etuudet*

Hallituksen esityksen tarkoituksena on ollut, että työeläkelakien mukaista työkyvyttömyyseläkettä saavaa ei kohdella eri tavoin kuin 8 luvun 6 §:n mukaista täyttä kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä saavaa tapauksissa, joissa vakuutettu on päivärahan enimmäisajan jälkeen työskennellyt 12 kuukauden ajan eläkettä saadessaan ja tulee oikeutetuksi eläkkeellä ollessa saatujen tulojen perusteella laskettavaan sairauspäivärahaan. Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi 3 momenttia täsmennettäväksi.

*9 luvun 1 §. Oikeus vanhempainpäivärahaan*

Valiokunta ehdottaa 3 momentin sanamuotoa muutettavaksi siten, että säännöksessä ei käytetä avopuoliso-käsitettä.

*9 luvun 2 §. Äitiysraha*

Valiokunta ehdottaa 1 momentin korjaamista siten, että äitiysrahan edellytyksenä on voimassa olevan lain mukaisesti raskauden kestäminen vä-

hintaan 154 päivää eikä arkipäivää kuten esityksessä.

#### *10 luvun 1 §. Erityishoitoraha*

Valiokunta ehdottaa 1 momentin täsmentämistä siten, että erityishoitoraha olisi tarkoitettu korvaamaan paitsi lyhytaikaista myös tilapäistä ansionmenetystä.

#### *10 luvun 2 §. Erityishoitorahan maksamisen edellytykset*

Valiokunta ehdottaa 1 momentin täsmentämistä siten, että siinä mainittaisiin lyhytaikaisen lisäksi tilapäinen este tehdä työtä erityishoitorahan maksamisen edellytyksenä. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti valiokunta ehdottaa 4 momentin asetuksenantovaltuuden täsmentämistä tarkempien säännösten antamista tarkoittavaksi.

#### *10 luvun 3 §. Erityishoitorahan maksaminen*

Valiokunta ehdottaa, että pykälään lisätään uusi 3 momentti, jonka perusteella valtioneuvosto voisi antaa tarkempia säännöksiä siitä, mitä on pidettävä painavana lääketieteellisenä syynä, jonka perusteella erityishoitorahaa maksetaan yli 150 arkipäivän ajalta. Valiokunta toteaa, että painavana lääketieteellisenä syynä on pidettävä esimerkiksi lapsen dialyysihoitoa, koska hoitoa saavat lapset ovat erityisen infektioherkkiä. Dialyysihoidon aikana lapset ovat riippuvaisia joko vanhemman suorittamasta jatkuvasta intensiivisestä dialyysihoidosta ja muista hoitotoimenpiteistä tai sairaalahoidosta.

#### *11 luvun 2 §. Työtulo*

Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti 3 momentin valtuussäännöstä ehdotetaan täsmentettäväksi.

#### *12 luvun 3 §. Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika ja suhde työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen*

Edellä 8 luvun 6 §:n muutoksen perusteluissa esitetyistä syistä valiokunta ehdottaa 4 momenttia täydennettäväksi.

#### *12 luvun 9 §. Erityishoitorahan suhde muihin etuuksiin*

Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuotoa korjattavaksi siten, ettei muun lain mukainen korvaus ole erityishoitorahaoikeuden estävä etuus vaan siitä vähennettävä.

#### *15 luvun 1 §. Sairausvakuutuskortti*

Lakiehdotuksen mukaan sairausvakuutuskorttiin voidaan merkitä 1 §:ssä mainittujen tietojen lisäksi Kansaneläkelaitoksen määrittämiä muita tietoja. Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota säännöksen väljyyteen. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa säännöksen täsmentämistä siten, että 1 momentin perusteella sairausvakuutuskorttiin voitaisiin merkitä vakuutetun oikeus erityiskorvattaviin ja erityisperustein korvattaviin lääkkeisiin ja klinisiin ravintovalmisteisiin, sairausvakuutuksen voimassaoloaika sekä tieto siitä, ettei vakuutetulla ole oikeutta korvaukseen suorakorvausmenettelyllä. Muut Kansaneläkelaitoksen hyväksymät sekä muut sairausvakuutuksen toimeenpanossa välttämättömät tiedot voitaisiin merkitä vakuutetun suostumuksella.

#### *15 luvun 16 §. Sosiaaliturvasopimusten perusteella maksettavat sairaanhoitokorvaukset*

Perustuslakivaliokunta on launnonssaan katsonut, että valtuussäännös olisi poistettava sairausvakuutuslaista, jotta ehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Perustuslakivaliokunta on pitänyt säännöstä ongelmallisena sen vuoksi, että asetuksella olisi rajoitusta mahdollista poiketa sairausvakuutuslain kaikista säännöksistä ja lain säännöksistä poikkeavia määräyksiä sisältävä sopimus vaatii eduskunnan hyväksymisen ja sen määräysten saattamisen voimaan lailla. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa 1 momentin muuttamista siten, ettei siinä anneta avointa asetuksenantovaltuutta kansainvälisen sopimuksen perusteella. Momentissa ehdotetaan sen sijaan säädettäväksi Kansaneläkelaitoksen tehtävistä neuvoston asetusta 1408/71 (ETY) ja sosiaaliturvasopimuksia toimeenpantaessa. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, mitkä ovat 1 momentissa tarkoi-

tettuja toimeenpanotehtäviä. Tehtävistä voitaisiin säätää tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

*15 luvun 19 §. Takaisinperintäsaatavan vanhentuminen*

Valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuodon muuttamista siten, että päätös aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnästä olisi tehtävä viiden vuoden kuluessa etuuden maksupäivästä. Valiokunnan ehdotus vastaa muiden toimeentuloturvaa koskevien lakien takaisinperintäsäännöksiä ja voimassa olevan sairausvakuutuslain 57 a §:ää (351/2004).

*15 luvun 20 §. Ilmoitukset olosuhteiden muutoksista*

Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että etuuden saajan ilmoitusvelvollisuutta koskevaa säännöstä on täsmennettävä, jotta lakiehdotus voidaan käsitellä tältä osin tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa 1 momenttia täsmennettäväksi siten, että siinä säädetään yksilöidysti niistä tiedoista, joista etuudensaaja on ilmoitusvelvollinen. Valiokunta ehdottaa ilmoitusvelvollisuuden rajattavaksi etuuteen vaikuttaviin tietoihin. Valiokunta ehdottaa lisäksi, että 3 momentissa täsmennetään, missä tilanteissa Kansaneläkelaitos voi määrätä vakuutetun esittämään selvityksen olosuhteidensa muutoksesta.

*17 luvun 7 §. Tarkastuslautakunta*

Perustuslakivaliokunta on edellyttänyt, että tarkastuslautakuntaa koskevaa säännöstä täydennetään jaoston päätösvaltaisuutta ja ratkaisukoonpanoja koskevilla säännöksillä, jotta ehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä. Sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa, että 4 momenttiin otetaan säännökset perustuslakivaliokunnan edellyttämistä seikoista.

*20 luvun 5 §. Matkojenyhdistelytoiminta*

Perustuslakivaliokunta katsoi, että sana "matkojenyhdistelykeskus" viittaa viranomaiseen. Koska mainituille keskuksille ei ole tarkoitettu sää-

dettäväksi julkisia hallintotehtäviä, valiokunta ehdottaa säännöksen sanamuotoa muutettavaksi.

*21 luvun 1 §. Voimaantulo*

Valiokunta ehdottaa, että 3 momenttia muutetaan hallituksen esityksen antamisen jälkeen vahvistetun sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muutoksen (858/2004) vuoksi siten, että erikoismaksuluokan lääkäripalkkioita voidaan korvata 29.2.2008 saakka. Lisäksi voimaantulosäännöksessä täsmennettäisiin mistä ajankohdasta alkaen lakia sovelletaan eri etuuksien osalta. Lisäksi voimaantulosäännöksessä ehdotetaan täsmennettäväksi, minä ajankohtana laki tulee voimaan eri etuuksien osalta.

**Aloitteet**

Valiokunta on hyväksynyt sairausvakuutuslain 11 luvun 7 §:ssä tarkoitettujen päivärahojen korotuksen hallituksen esityksen HE 164/2004 vp mukaisesti. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoitteet LA 11/2003 vp, LA 62/2003 vp, LA 108/2003 vp, LA 139/2003 vp ja LA 107/2004 vp on hylättävä.

Valiokunta on hyväksynyt sairausvakuutuslain 10 lukuun ehdotetut erityishoitorahaa koskevat säännökset valiokunnan mietinnön mukaisesti. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoitteet LA 34/2003 vp ja LA 74/2004 vp ja toimenpidealoite TPA 41/2004 vp on hylättävä.

Valiokunta on hyväksynyt sairausvakuutuslain 11 luvun päivärahaetuuksia koskevat 6 ja 8 §:t hallituksen esityksen mukaisesti. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoitteet LA 55/2003 vp ja LA 36/2004 vp on hylättävä.

Valiokunta on hyväksynyt sairausvakuutuslain 9 luvun vanhempainpäivärahoja koskevat 7 ja 10—12 §:t hallituksen esityksen mukaisesti. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoitteet LA 75/2003 vp, LA 80/2003 vp, LA 82/2003 vp, LA 161/2003 vp ja LA 112/2004 vp on hylättävä.

Valiokunta on hyväksynyt lääkkeiden sairausvakuutuskorvausten omavastuuosuutta koskevan 5 luvun 8 §:n hallituksen esityksen mukaisesti. Valiokunnan kannasta seuraa, että laki-

aloitteet LA 102/2003 vp, LA 6/2004 vp ja LA 97/2004 vp on hylättävä.

Valiokunta on hyväksynyt työterveyshuollon korvauksia koskevan 13 luvun 1 §:n ja sairausvakuutuspäivärahan omavastuu-aikaa koskevan 8 luvun 7 §:n hallituksen esityksen mukaisesti. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoite LA 79/2004 vp ja toimenpidealoite TPA 73/2003 vp on hylättävä.

Valiokunta on hyväksynyt lain 3 luvun hoito- ja tutkimuskorvauksia koskevat 2—4 §:t hallituksen esityksen mukaisesti. Valiokunnan kannasta seuraa, että lakialoite LA 121/2004 vp ja toimenpidealoitteet TPA 3/2003 vp, TPA 40/2003 vp, TPA 34/2004 vp ja TPA 77/2004 vp on hylättävä.

### **Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveysvaliokunta ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muutettuna (Valiokunnan muutosehdotukset),*

*että lakialoitteet LA 11/2003 vp, LA 34/2003 vp, LA 55/2003 vp, LA 62/2003 vp, LA 75/2003 vp, LA 80/2003 vp, LA 82/2003 vp, LA 102/2003 vp, LA 108/2003 vp, LA 139/2003 vp, LA 161/2003 vp, LA 6/2004 vp, LA 36/2004 vp, LA 74/2004 vp, LA 79/2004 vp, LA 97/2004 vp, LA 107/2004 vp, LA 112/2004 vp ja LA 121/2004 vp hylätään,*

*että toimenpidealoitteet TPA 3/2003 vp, TPA 40/2003 vp, TPA 73/2003 vp, TPA 34/2004 vp, TPA 41/2004 vp ja TPA 77/2004 vp hylätään ja*

*että hyväksytään lausuma (valiokunnan lausumaehdotus).*

### **Valiokunnan muutosehdotukset**

## **Sairausvakuutuslaki**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

### **I OSA**

### **YLEISET SÄÄNNÖKSET**

#### **1 luku**

#### **Lain tarkoitus ja soveltamisala**

#### **1 §**

#### *Lain tarkoitus*

(Kuten HE 50/2004 vp)

### **2 §**

#### *Lain soveltamisala*

Suomessa asuva henkilö on vakuutettu tämän lain mukaisesti. Suomessa asuminen ratkaistaan asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain (1573/1993) 3, 3 a, 4, 9 ja 10 §:n mukaan.

*Työntekijä tai yrittäjä on vakuutettu työskentelyn tai yritystoiminnan aloittamisesta lukien, jos hän työskentelee yhtäjaksoisesti vähintään neljän kuukauden ajan, tai kun hän on yhtäjak-*

soisesti harjoittanut yritystoimintaa vähintään neljän kuukauden ajan. (Uusi)

Vakuutettu on myös henkilö, johon sovelletaan sosiaaliturvalainsäädäntöä asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta annetun lain 5—8 §:n mukaan. (Uusi)

Vakuutettu ei ole ulkomaan kansalainen, joka Suomessa palvelee vieraan valtion diplomaattisena edustajana, lähetettynä konsuliedustajana, valtioiden välisessä järjestössä tai kuuluu vieraan valtion ulkomaanedustuston hallinnolliseen tai tekniseen henkilökuntaan, palveluskuntaan taikka on edellä tarkoitettun henkilön yksityispalvelija. (Uusi)

Oikeus tämän lain mukaisiin etuuksiin on henkilöllä, joka täyttää jäljempänä tässä laissa säädetyt etuuden saamisen edellytykset. (Uusi)

Mitä tässä laissa säädetään vakuutetulle aiheutuvien sairaanhoidon tai raskauden taikka synnytyksen aiheuttamien kustannusten korvaamisesta ja korvattavuuden rajoituksista valtion, kunnan tai kuntayhtymän järjestämässä hoidossa koskee vastaavasti myös Ahvenanmaan maakunnan järjestämää hoitoa. (Uusi)

3 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

4 §  
Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

(1—6 kohta kuten HE 50/2004 vp)

7) vanhempainpäivärahalla erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainrahaa sekä osittaista vanhempainrahaa; (poist.)

8) työeläkelaeilla työntekijäin eläkelain (395/1961) 8 §:n 4 momentissa mainittuja yksityisalojen ja julkisten alojen työeläkelakeja; ja

9) työntekijällä työ-, virka- tai muussa palvelussuhteessa olevaa henkilöä sekä työntekijäin eläkelain (395/1961) 1 d §:ssä tarkoitettua henkilöä, jonka työaika ja ansiot täyttävät työttömyysturvalain (1290/2002) 5 luvun 4 §:ssä säädetyt edellytykset, ja yrittäjällä henkilöä, joka on yrittäjien eläkelain (468/1969) tai maatalousyrittäjien eläkelain (467/1969) mukaisesti

velvollinen ottamaan sanottujen lakien mukaisen vakuutuksen. (Uusi)

## II OSA

### SAIRAANHOITOKORVAUKSET

#### 2 luku

#### Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset

1—3 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

4 §

#### Julkisen laitoshoidon määritelmä

(1 ja 2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin siitä, milloin 1 ja 2 momentissa tarkoitettu hoito on laitoshoidoa sekä milloin hoito on julkista. Tarvittaessa Kansaneläkelaitos ja kunnat neuvottelevat siitä, onko toiminta tässä pykälässä tarkoitettua avo- tai julkista laitoshoidoa. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädetään tarkemmin Kansaneläkelaitoksen ja kuntien välisestä neuvottelumenettelystä ja siihen liittyvästä lausuntomenettelystä.

5 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

6 §

#### Ulkomailla annettu hoito

(1 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Edellä 1 momentista poiketen vakuutetulla on oikeus saada korvausta siten kuin 3 luvussa säädetään sairauden hoidosta aiheutuneista tutkimuksen ja hoidon kustannuksista, kun hoito on annettu Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai valtiossa, jossa sovelletaan Euroopan yhteisön lainsäädäntöä. (Poist.)

(3 mom. kuten HE 50/2004 vp)

## 3 luku

**Hoit- ja tutkimuskorvaukset**1—5 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

## 6 §

*Sairaanhoitokorvauksen korvaustaksan enimmäismäärä ja perusteet sekä korvaustaksan vahvistaminen*

Valtioneuvoston asetuksella säädetään lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioiden sekä tutkimuksen ja hoidon korvaustaksojen perusteet ja enimmäismäärät sekä perusteet lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkioiden yleis- ja erikoistaksoille. Korvaustaksojen perusteiden ja enimmäismäärien perusteella Kansaneläkelaitoksen on vahvistettava luettelo 1—3 §:n mukaan korvattavista tutkimus- ja hoitotoimenpiteistä sekä niiden korvaustaksoista.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut korvaustaksojen perusteet ja vahvistettavat korvaustaksat perustuvat tutkimus- ja hoitotoimenpiteen laatuun, sen vaatimaan työhön ja aiheuttamaan kustannukseen, korvattavan palvelun hoidolliseen arvoon ja korvauksiin käytettävissä oleviin varoihin. Sosiaali- ja terveysministeriön on korvaustaksojen perusteita valmisteltaessa kuultava Kansaneläkelaitosta. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön sekä Kansaneläkelaitoksen on korvaustaksojen perusteita ja korvaustaksoja valmisteltaessa varattava Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskukselle, Terveystieteiden tutkimuskeskukselle sekä asianomaisia toimijoita edustaville järjestöille mahdollisuus lausunnon antamiseen.

## 4 luku

**Matkakustannusten korvaaminen**1—4 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

## 5 §

*Korvattava matkustustapa*

(1 mom. kuten HE 164/2004 vp)

Vakuutetun matkakustannukset korvataan kuitenkin erityisajoneuvon käytöstä aiheutuneiden kustannusten perusteella, jos vakuutetun sairaus, *vaikea vamma* tai liikenneolosuhteet edellyttävät erityisajoneuvon käyttöä. Erityisajoneuvolla tarkoitetaan omaa autoa, taksia, vammaisvarustettua ajoneuvoa, pienoislinja-autoa, sairaankuljetusajoneuvoa, moottorivenettä, moottorikelkkaa, helikopteria ja muuta vastaavaa ajoneuvoa.

(3—5 mom. kuten HE 164/2004 vp)

## 6 §

*Sairaankuljetus*

(1 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Ennen kuljetusta tai kuljetuksen aikana annettua (*poist.*) ensihoitoa ei korvata tämän lain perusteella.

## 7 §

*Korvauksen määrä ja omavastuuosuus*

(1 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Jos (*poist.*) vakuutetun maksettavaksi jäävien saman kalenterivuoden aikana syntyneiden tämän lain tai kansaneläkelaitoksen järjestämästä kuntoutuksesta annetun lain (610/1991) tarkoittamien korvattavien matkojen matkakustannusten yhteismäärä ylittää 157,25 euroa (vuotuinen omavastuuosuus), ylittävä osa korvataan kokonaan, kuitenkin enintään vahvistetun korvaustaksan mukaiseen määrään saakka.

## 8 §

*Matkakustannuksen korvauksen peruste ja korvaustaksan vahvistaminen*

(1 mom. kuten HE 164/2004 vp)

Taksien ja sairaankuljetusajoneuvojen käytön korvausperusteena *käytetään luvanvaraisses-*



*ta henkilöliikenteestä tiellä annetun lain (343/1991) 11 §:ssä tarkoitettua taksitaksaa ja sairaankuljetustaksaa.*

Muiden 5 §:ssä tarkoitettujen erityisajoneuvojen kuin taksien ja sairaankuljetusajoneuvojen käytön korvausperusteena olevista korvaustaksoista säädetään *tarkemmin* sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sosiaali- ja terveysministeriön on ennen korvaustaksoista säättämistä kuultava Kansaneläkelaitosta.

9 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

5 luku

### **Lääkekorvaukset**

1 §

#### *Korvattava lääke*

(1 mom. kuten HE 50/2004 vp)

*Edellä 1 momentissa tarkoitettuja korvattavia lääkkeitä ovat lisäksi ne lääketieteellisin perustein välttämättömät lääkevalmisteet, joita saa myydä ilman lääkemääräystä ja joille on vahvistettu kohtuullinen tukkuhinta. Näistä sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella tarkemmin säädetävistä lääkevalmisteista vakuutetulla on oikeus saada korvausta 4 §:n mukaisesti tai silloin, kun kysymyksessä on vaikea ja pitkäaikainen sairaus, 6 §:n mukaisesti.*

(3 mom. kuten HE 50/2004 vp)

2—4 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

5 §

#### *Erytisperustein korvattava lääke*

(1 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Valtioneuvoston asetuksella annetaan *tarkempia säännöksiä* erityisperustein korvattavista lääkkeistä ja lääketieteellisin perustein vakaviksi arvioitavista sairauksista. Kansaneläkelaitos päättää erityisistä käyttöaiheista ja edelly-

tyksistä, joilla näiden lääkkeiden korvaaminen on lääketieteellisesti perusteltua ottaen huomioon lääkkeen hoidollinen arvo.

6 §

#### *Erytiskorvaus*

Lääke on erityiskorvattava, jos sille on vahvistettu kohtuullinen tukkuhinta ja hyväksytty erityiskorvattavuus siten kuin 6 luvussa säädetään *edellyttäen*, että lääkettä käytetään *lääketieteellisin perustein vaikeaksi ja pitkäaikaiseksi arvioitavan* sairauden hoidossa.

(2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Valtioneuvoston asetuksella annetaan *tarkempia säännöksiä lääketieteellisin perustein vaikeiksi ja pitkäaikaisiksi arvioitavista* sairauksista, joiden lääkehoidon kustannuksista tämän lain perusteella korvataan 75 tai 100 prosenttia säädetyn kiinteän omavastuun ylittävältä osalta. Kansaneläkelaitos päättää niistä vaikean ja pitkäaikaisen sairauden *lääketieteellisistä* edellytyksistä, joiden tulee täytyä, jotta lääkkeiden erityiskorvaaminen on lääketieteellisesti perusteltua.

7 §

#### *Korvaus kliinisestä ravintovalmisteesta ja perusvoiteesta*

Vaikean sairauden hoitoon käytettävästä kliinisestä ravintovalmisteesta korvataan 50 prosenttia 10 euroa tai 75 prosenttia 5 euroa ylittävästä määrästä kultakin ostokerralta. Valtioneuvoston asetuksella annetaan *tarkempia säännöksiä lääketieteellisin perustein vaikeiksi arvioitavista* sairauksista ja niiden hoitoon käytettävistä korvattavista kliinisistä ravintovalmisteista. Korvaustasoa määrättäessä on otettava huomioon valmisteiden tarpeellisuus ja taloudellisuus.

(2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

8 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

## 9 §

*Korvauksen peruste ja ostokerta*

Lääkkeen, kliinisen ravintovalmisteen sekä perusvoiteen hankkimisesta vakuutetulle aiheutuneiden kustannusten korvauksen perusteena on enintään valmisteele vahvistettu kohtuullinen tukkuhintaa, johon on lisätty apteekin myyntikate, reseptin toimitusmaksu sekä arvonnalisävero *lääkelain 58 §:ssä tarkoitetun lääketaksan mukaisesti.*

Apteekissa valmistettuja korvattavia valmisteita vastaavien lääkkeiden, kliinisten ravintovalmisteiden ja perusvoiteiden kustannuksista korvataan vakuutetulta peritty *hintaa, jonka tulee olla lääkelain 58 §:ssä tarkoitetun lääketaksan mukainen.*

(3 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Ostokerralla tarkoitetaan vakuutetun samalla kertaa ostamia, enintään kolmen kuukauden hoitoaikaa vastaavia lääkemääriä. Erityisestä syystä lääkkeitä voidaan korvata ostokertaa kohden pitemmältäkin ajalta. *Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä, milloin omavastuu voidaan periä poikkeuksellisesti kolmen kuukauden hoitoaikaa vastaavasta määrästä, vaikka lääke on lääketieteellisistä syistä tai lääkevalmisteen farmaseuttisten ominaisuuksien johdosta ostettu useana eränä.*

## 6 luku

**Lääkkeiden hintalautakunta**

## 1—15 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## III OSA

**PÄIVÄRAHAETUUDET**

## 7 luku

**Päivärahaetuksien saamisen yleiset edellytykset**

## 1—5 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 8 luku

**Sairauspäiväraha**

## 1 §

*Sairauspäiväraha*

(1—3 mom. kuten HE 50/2004 vp)

*Mikäli 2 momentissa tarkoitettu tartuntatautilain mukainen päiväraha on 7 luvun 4 §:n 1 momentin säännöksen nojalla maksettu työnantajalle, eikä päiväraha peitä työnantajan suorittamaa palkkaa tai sitä vastaavaa korvausta siltä ajalta, jonka poissaolo työstä tai eristäminen on kestänyt, on työnantajalla oikeus saada puuttuvasta osasta 3 momentissa tarkoitettu korvaus. (Uusi)*

## 2—5 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 6 §

*Sairauspäivärahan estävät etuudet*

(1 ja 2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Edellä 1 momentin 5—8 kohdassa tarkoitettua eläkettä, työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä tai maahanmuuttajan erityistukea saavalla, 68 vuotta nuoremmalla vakuutetulla on kuitenkin oikeus sairauspäivärahaan, jos hän eläkkeelle siirtymisensä jälkeen on työssä ja tulee työkyvyttömäksi työhön, jota hän eläkkeellä ollessaan välittömästi ennen työkyvyttömyyden alkamista on tehnyt. Sairauspäivä-

rahan määrä lasketaan tällöin eläkkeelläoloaikana ansaittujen tulojen perusteella siten kuin 11 luvussa säädetään ottaen huomioon 12 luvun 2 §:n säännökset.

7—9 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

9 luku  
**Vanhempainpäivärahat**  
1 §

*Oikeus vanhempainpäivärahaan*

(1 ja 2 mom. kuten HE 50/2004 vp)  
Vanhempainpäivärahaa koskevia säännöksiä sovelletaan isään ja ottoisään, joka on avioliitossa lapsen äidin kanssa eikä asu välien rikkoutumisen vuoksi hänestä erillään. *Lisäksi vanhempainpäivärahaa koskevia säännöksiä sovelletaan vakuutettuun, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää lapsen äidin kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa, ei kuitenkaan vakuutettuun, joka avioliittoa solmimatta jatkuvasti elää ottovanhemman kanssa yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.*

2 §  
*Äitiysraha*

Naisella, jonka raskaus on kestänyt vähintään 154 päivää, on oikeus saada raskauden ja synnytyksen perusteella äitiysrahaa.  
(2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

3—15 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

10 luku

**Erityishoitoraha**

1 §

*Erityishoitoraha*

Erityishoitoraha on tarkoitettu korvaamaan lyhytaikaista *tai tilapäistä* ansionmenetystä, joka aiheutuu vakuutetun osallistumisesta lapsensa sairaudesta tai vammasta johtuvaan hoitoon tai kuntoutukseen.  
(2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

2 §

*Erityishoitorahan maksamisen edellytykset*

Erityishoitorahaa maksetaan vakuutetulle, joka on alle 16-vuotiaan lapsensa sairaanhoitoon liittyvään, nopeasti kehittyvään tai vaativaan hoidolliseen vaiheeseen osallistumisen tai lapsensa kuntoutuksen vuoksi lyhytaikaisesti *tai tilapäisesti* estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä ja jolla ei ole tältä ajalta tuloja. Vähäinen tulo ei kuitenkaan estä erityishoitorahan maksamista. Työtulona ei oteta huomioon vanhuksen, vammaisen tai pitkäaikaissairaan kotihoidon tukea eikä myöskään perhehoidosta maksettavaa hoitopalkkiota.

(2 ja 3 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään *tarkemmin edellä 2 momentissa tarkoitettua lääketieteellisin perustein vaikeaksi arvioitavasta sairaudesta tai vammasta.*

3 §

*Erityishoitorahan maksaminen*

(1 ja 2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään *tarkemmin edellä 2 momentissa tarkoitettuja painavista lääketieteellisistä syistä, joiden perusteella erityishoitorahaa maksetaan yli 150 arkipäivän ajalta. (Uusi)*

## 11 luku

**Päivärahaetuuksien määrä**

## 1 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 2 §

*Työtulo*

(1—4 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin siitä, mitä *luetaan edellä tässä pykälässä säädettyihin työtuloihin*.

## 3 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 4 §

(Kuten HE 164/2004 vp)

## 5 ja 6 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 7 §

(Kuten HE 164/2004 vp)

## 8—11 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 12 luku

**Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin**

## 1 ja 2 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 3 §

*Sairauspäivärahan ensisijaisuusaika ja suhde työeläkelakien mukaiseen täyteen työkyvyttömyyseläkkeeseen*

(1—3 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Ensisijaisuusaikaa ei vahvisteta, jos vakuutettu saa työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä jo sairauspäivärahaa hakies-

saan. Tällöin sairauspäiväraha maksetaan vain siltä osin kuin se ylittää samalta ajalta maksettavan eläkkeen määrän. *Ensisijaisuusaikaa ei vahvisteta myöskään silloin, jos vakuutettu saa työeläkelakien mukaista täyttä työkyvyttömyyseläkettä jo sairauspäivärahaa hakiessaan, ja sairauspäiväraha myönnetään 8 luvun 6 §:n 3 momentin perusteella. Tällöin sairauspäivärahasta ei vähennetä samalta ajalta maksettavan täyden työkyvyttömyyseläkkeen määrää.*

(5 mom. kuten HE 50/2004 vp)

## 4—8 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 9 §

*Erityishoitorahan suhde muihin etuuksiin*

Erityishoitorahaa ei makseta *siltä osin kuin* vakuutetulla on lakiin perustuva oikeus saada samalla perusteella erityishoitorahaa vastaavaa korvausta ansionmenetyksestä.

## 10 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## IV OSA

**TYÖTERVEYSHUOLTO JA VUOSILOMAKUSTANNUSKORVAUS**

## 13 luku

**Työterveyshuoltoa koskevat korvaukset**

## 1—11 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 14 luku

**Vuosilomakustannuskorvaus**

## 1 ja 2 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

3 §  
(Kuten HE 164/2004 vp)

V OSA

## TOIMEENPANO JA MUUTOKSENHAKU

15 luku

### Toimeenpanoa koskevat säännökset

1 §

#### *Sairausvakuutuskortti*

Kansaneläkelaitos antaa tämän lain mukaan vakuutetulle henkilölle sairausvakuutuskortin. Korttiin merkitään vakuutetun suku- ja etunimet sekä henkilötunnus. Jos vakuutettu on 16 luvussa tarkoitetun työpaikkakassan jäsen, siitä tehdään merkintä sairausvakuutuskorttiin. Sairausvakuutuskorttiin voidaan merkitä myös tieto siitä, onko vakuutetulla oikeus tämän lain 5 luvussa tarkoitettuihin erityiskorvattaviin lääkkeisiin, erityisperustein korvattaviin lääkkeisiin ja kliinisiin ravintovalmisteisiin, tieto sairausvakuutuksen voimassaoloajasta ja tieto siitä, ettei vakuutettu ole oikeutettu korvaukseen 19 luvun 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla suorakorvausmenettelyllä. Henkilön suostumuksella sairausvakuutuskorttiin voidaan merkitä lisäksi muita Kansaneläkelaitoksen hyväksymiä tietoja ja muita sairausvakuutuksen toimeenpanossa välttämättömiä tietoja.

(2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

2—15 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

16 §

#### ***Kansaneläkelaitoksen tehtävät toimeenpantaessa neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja sosiaaliturvasopimusten säännöksiä***

Kansaneläkelaitoksen tehtävistä toimeenpantaessa sosiaaliturvajärjestelmien yhteenso-

vittamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja pohjoismaisen sosiaaliturvasopimuksen (SopS 136/2004) sekä muiden sosiaaliturvasopimusten säännöksiä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja toimeenpanoon liittyviä tehtäviä ovat eurooppalaisen sairaanhoitokortin ja muiden asetuksessa tai sosiaaliturvasopimuksissa tarkoitettujen todistusten sekä neuvoston asetuksen 22 artiklassa tarkoitettujen lupien antaminen, jollei luvan antaminen kuulu sairaanhoitopiiriin tai sairaalakuntayhtymän toimivaltaan. Toimeenpanoon liittyviä tehtäviä ovat myös neuvoston asetuksen ja sosiaaliturvasopimusten perusteella annettujen sairaus- ja äitiysetuuksien kustannusten korvaamiseen liittyvät tehtävät sekä muut sellaiset toimeenpanoon liittyvät tehtävät, jotka perustuvat yhteisön oikeuteen tai sosiaaliturvasopimukseen. (Uusi)

Kansaneläkelaitos huolehtii sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään niistä sairaanhoidon kustannusten korvaamiseen liittyvistä tehtävistä, jotka johtuvat vieraan valtion kanssa tehdystä vastavuoroisesta sopimuksesta. Vieraalle valtiolle suoritettavat kustannukset maksetaan valtion varoista. Vastaavasti vieraan valtion suorittamat kustannusten korvaukset tilitetään valtiolle. Terveyskeskusten ja sairaaloiden on annettava tässä momentissa tarkoitetun tehtävän hoitamista varten tarpeelliset tiedot Kansaneläkelaitokselle siten kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään.

17 ja 18 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

19 §

#### *Takaisinperintäsaatavan vanhentuminen*

Päätös aiheettomasti maksetun etuuden takaisinperinnästä on tehtävä viiden vuoden kulussa etuuden maksupäivästä lukien. Takaisinpe-

rintäpäätöksellä vahvistettu saatava vanhentuu viiden vuoden kuluttua päätöksen antamisesta, jollei vanhentumista ole sitä ennen katkaistu. Takaisinperintäpäätöksellä vahvistetun saatavan vanhentuminen katkeaa siten kuin velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003) 10 tai 11 §:ssä säädetään. Tämän vanhentumisajan katkaisemisesta alkaa kulua uusi viiden vuoden vanhentumisaika.

## 20 §

*Ilmoitukset olosuhteiden muutoksista*

Jos etuuden saajan olosuhteissa tapahtuu sellainen muutos, joka (*poist.*) vaikuttaa oikeuteen saada etuutta tai pienentää etuuden määrää, hänen tulee viipymättä ilmoittaa muutoksesta Kansaneläkelaitokselle. Tällaisia olosuhteiden muutoksia ovat:

(1 ja 2 kohta kuten HE 50/2004 vp)

3) jos äitiysraha halutaan maksettavan isälle vanhempainrahana 9 luvun 13 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa tai äidin kuoleman vuoksi; (*poist.*)

4) oikeus tämän lain mukaisen etuuden saamisen estävään tai etuutta vähentävään muun lain perusteella maksettavaan etuuteen alkaa; (*uusi*)

5) vakuutettu alkaa saada korvausta tämän lain mukaisista korvattavista kustannuksista muun lain perusteella; (*uusi*)

6) vakuutetun oikeus päivärahaan päättyy tämän lain 8 luvun 5 §:ssä tai 9 luvun 15 §:ssä tarkoitettujen rajoitusten vuoksi; (*uusi*)

7) vakuutettu muuttaa pois Suomesta; (*uusi*)

8) yrittäjien eläkelain tai maatalousyrittäjien eläkelain mukainen vakuutus lakkaa olemasta voimassa tai vakuutuksen työtulon määrä muuttuu palkanmaksukaudella; sekä (*uusi*)

9) muu vastaava muutos olosuhteissa, joista vakuutetun on tullut ilmoittaa etuutta hakiesaan. (*uusi*)

(2 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Jos Kansaneläkelaitos on tämän lain 19 luvun nojalla saanut tietoonsa sellaisen etuuden saajan olosuhteissa tapahtuneen muutoksen,

joka vaikuttaa tai voi vaikuttaa vakuutetulle myönnettävään tai maksettavaan etuuteen, Kansaneläkelaitos voi (*poist.*) määrätä vakuutetun esittämään olosuhteiden muutoksista selvityksen.

## 16 luku

**Työpaikkakassat**

## 1—6 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 17 luku

**Muutoksenhaku**

## 1—6 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## 7 §

*Tarkastuslautakunta*

(1—3 mom. kuten HE 50/2004 vp)

Lautakunta voi toimia jaostoihin jakautuneena. Jaostoon kuuluu puheenjohtaja, vähintään yksi lakimiesjäsen ja lääkärijäsen ja kaksi vakuutettujen olosuhteiden tuntemusta edustavaa jäsentä. Jaosto on päätösvaltainen, kun paikalla on jaoston puheenjohtaja ja kolme muuta jaoston jäsentä. Käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, yhden saapuvilla olevan jäsenen tulee olla lääkäri. Tarkastuslautakunta voi käsitellä asian myös täysistunnossa. Täysistunto on päätösvaltainen, kun paikalla on tarkastuslautakunnan puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja ja vähintään puolet lautakunnan jäsenistä. Käsiteltäessä asiaa, jonka ratkaiseminen olennaisesti riippuu lääketieteellisestä kysymyksestä, yhden saapuvilla olevan jäsenen tulee olla lääkäri.

(5 ja 6 mom. kuten HE 50/2004 vp)

## 8 §

(Kuten HE 50/2004 vp)

## VI osa

## SAIRAUSVAKUUTUKSEN RAHOITUS

## 18 luku

## Sairausvakuutusrahasto ja vakuutusmaksut

1—13 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

## VII OSA

## ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

## 19 luku

## Tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset

1—12 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

## 20 luku

## Erinäisiä säännöksiä

1—4 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

## 5 §

*Matkojenyhdistelytoiminta*

Kansaneläkelaitos maksaa etuusmenoista *so-*  
*pimuksen perusteella matkojenyhdistelyä suorit-*  
*tavalle* tämän lain mukaan korvattavien matko-  
jen yhdistelystä tai ketjuttamisesta aiheutuvan  
maksun, jonka määrä sovitaan kussakin tapauk-  
sessa erikseen.

(2 mom. kuten HE 164/2004 vp)

## 21 luku

## Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

## 1 §

*Voimaantulo*

(1 mom. kuten HE 164/2004 vp)

*Tämän lain 11 luvun 1 §:n 1 momentissa sää-*  
*detyt rahamäärät vastaavat vuodelle 2004 vah-*  
*vistettua työntekijäin eläkelain 9 §:n 2 momentin*  
*ensimmäisessä virkkeessä tarkoitettua indeksi-*  
*lukua ja lain 5 luvun 8 §:n 1 momentissa säädet-*  
*ty rahamäärä samalle vuodelle vahvistettua kan-*  
*saneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001)*  
*tarkoitettua indeksilukua. Lain 11 luvun 1 §:n 3*  
*momenttia sovelletaan ensimmäisen kerran 1*  
*päivänä tammikuuta 2005 tarkistettaessa 11 lu-*  
*vun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuja rahamää-*  
*riä.*

Sen estämättä, mitä 2 luvun 3 §:n 3 kohdassa  
säädetään, tämän lain tarkoittamana korvattava-  
na lääkärinpalkkiona korvataan 29 päivään hel-  
mikuuta 2008 saakka erikoismaksuluokassa kun-  
nan tai kuntayhtymän sairaalassa hoidettavana  
olevalta potilaalta perittävä lääkärinpalkkio sekä  
sairalan poliklinikalla yksityisvastaanotto-oi-  
keuden saaneen lääkärin perimä palkkio, jos  
palkkiosta olisi maksettu korvausta ennen tä-  
män lain voimaan tuloa voimassa olleen lain no-  
jalla.

(4 mom. kuten HE 164/2004 vp)

Tämän lain mukaiseen päivärahaetuuteen  
rinnastetaan sairauspäiväraha, erityisäitiys-, äi-  
tiys-, isyys- ja vanhempainraha, osittainen van-  
hempainraha sekä erityishoitoraha, joka on  
maksettu ennen tämän lain voimaantuloa. *Sovel-*  
*lettaessa tämän lain 10 lukua erityishoitorahan*  
*enimmäisaikaan ei lueta erityishoitorahapäiviä,*  
*jotka kohdistuvat aikaan ennen tämän lain voi-*  
*maantuloa.*

*Tämän lain 7 luvun 4 §:n 2 momentin 2 koh-*  
*taa sovelletaan, jos työkyvyttömyys tai oikeus*  
*päivärahaetuuteen alkaa tämän lain voimaantu-*  
*lon jälkeen. (Uusi)*

*Tämän lain 8 luvun 2 §:n 1 momenttia sovel-*  
*letaan työkyvyttömyyteen, joka kohdistuu lain*  
*voimassaoloaikaan. Jos vakuutettu oli työkyvy-*

*tön lain voimaan tullessa, lain voimaantuloa välittömästi edeltänyt yhdenjaksoinen työkyvyttömyys otetaan huomioon määrättäessä lain 8 luvun 7 §:n 1 ja 2 momentin mukaista omavastuuaikaa ja laskettaessa 8 luvun 8 §:n mukaista sairauspäivärahan enimmäisaikaa. (Uusi)*

*Tämän lain 11 luvun 1 §:n 2 momenttia sovelletaan, kun työkyvyttömyyden taikka päivärahaetuusoikeuden alkamisajankohta, jonka perusteella indeksitarkistus tehdään, on lain voimaantulon jälkeen.*

*Tämän lain 11 luvun 2 §:n 1 momentin 3 kohtaa sovelletaan, kun työkyvyttömyys tai oikeus päivärahaetuuteen alkaa 1 päivänä tammikuuta 2006 tai sen jälkeen. (Uusi)*

*(10 ja 11 mom. kuten HE:n 164/2004 vp 7 ja 8 mom.)*

*Tämän lain 11 luvun 6 §:n 3 momentin viimeisen virkkeen säännöstä siitä, että päivärahaetuuden määräytymisessä ei oteta huomioon*

*kuntoutusrahalain 14 §:n 2 momentin mukaan määräytyneestä kuntoutusrahasta sitä osuutta, jolla se ylittää määrän, joka vastaavassa tilanteessa olisi määriteltä kyseisen lain 14 §:n 1 momentin mukaan kuntoutusrahan määräksi, sovelletaan, kun työkyvyttömyys tai oikeus päivärahaetuuteen alkaa tämän lain tultua voimaan. (Uusi)*

*(13—16 mom. kuten HE:n 164/2004 vp 9—12 mom.)*

*Tämän lain 15 luvun 4 §:n 1 kohtaa sovelletaan, jos työkyvyttömyys tai oikeus päivärahaetuuteen alkaa tämän lain voimaantulon jälkeen. (Uusi)*

*(18 ja 19 mom. kuten HE:n 164/2004 vp 13 ja 14 mom.)*

2 ja 3 §  
(Kuten HE 50/2004 vp)

### **Valiokunnan lausumaehdotus**

*Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten kunnallisen terveydenhuollon ja sairausvakuutuksen välistä rajanvetoa lääkehoidon kustannusten osalta voidaan edelleen selkeyttää, jotta perusteeton kustannusten siirto järjestelmien välillä estyisi.*



Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

|      |                                            |                        |
|------|--------------------------------------------|------------------------|
| pj.  | Valto Koski /sd                            | Leena Rauhala /kd      |
| vpj. | Eero Akaan-Penttilä /kok                   | Juha Rehula /kesk      |
| jäs. | Sirpa Asko-Seljavaara /kok (osit-<br>tain) | Paula Risikko /kok     |
|      | Anneli Kiljunen /sd                        | Arto Seppälä /sd       |
|      | Marjaana Koskinen /sd                      | Osmo Soininvaara /vihr |
|      | Pehr Löfv /r                               | Tapani Tölli /kesk     |
|      | Riikka Moilanen-Savolainen /kesk           | Raija Vahasalo /kok    |
|      | Aila Paloniemi /kesk (osittain)            | Erkki Virtanen /vas    |
|      |                                            | Tuula Väättäinen /sd.  |

Valiokunnan sihteereinä ovat toimineet

valiokuntaneuvos Eila Mäkipää,  
valiokuntaneuvos Harri Sintonen.

## VASTALAUSE 1

**Perustelut**

Sairausvakuutuslain kokonaisuudistus on osa kokonaisuutta, jolla pyritään selkeyttämään toimeentuloturvaa koskevaa lainsäädäntöä. Tavoitteena on tai ainakin pitäisi olla rakenteeltaan yksinkertaisempi ja säännösten osalta täsmällisempi laki, jossa tulkinnanvaraisuudelle jäisi mahdollisimman vähän tilaa. Kokonaisuudistuksen yhteydessä on tarkoituksenmukaista käydä huolellisesti läpi olemassa olevan lain puutteita ja ottaa huomioon myös tulevaisuuden yhteiskunnallinen tilanne. Sairausvakuutuslailla on myös suuri taloudellinen merkitys.

*Sairausvakuutuksen korvattavuutta koskevat rajoitukset*

Terveydenhuollon kokonaiskustannukset Suomessa olivat vuonna 2001 noin 9,5 miljardia euroa. Sairausvakuutuksen lääkäripalvelujen korvaukset olivat noin 65 miljoonaa euroa eli 0,7 % kokonaismenoista.

Väestön ikääntymisestä johtuen terveydenhuollon kustannusten on arvioitu nousevan suhteellisesti aiempaa nopeammin tulevien vuosikymmenten aikana. Julkisen terveydenhuollon laadun ja toimintakyvyn turvaaminen on erittäin tärkeää. Siitä huolimatta väestön terveyspalvelujen saatavuuden ja laadun turvaamiseksi tarvitsemme myös yksityisesti tuotettua palvelutoimintaa. Julkisella sektorilla paine helpottuisi, kun nykyistä suurempi osa asiakkaista käyttäisi vaihtoehtoisesti myös yksityisiä terveyspalveluja.

Kunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tilojen vuokraaminen yksityisille terveyspalvelujen tuottajille paitsi tehostaa tilojen ja kalliiden laitteiden käyttöä myös lisää kuntien tuloja ja vahvistaa niiden taloutta. Sairausvakuutuskorvauksen epääminen näin tuotetuista palveluista vie monelta palveluntarvitsijalta mahdollisuuden käyttää yksityisiä palveluja, lisää kuntien ta-

loudellista tehottomuutta sekä käytännössä estää monessa kunnassa yksityisen terveyspalvelujen tarjonnan kannattamattomana.

Eduskunnan oikeusasiamies on lausunnossaan kiinnittänyt huomiota siihen, että ko. säädösesitystä ei ole millään tavalla perusteltu.

*Julkiselta sektorilta ostettujen terveydenhuoltopalvelujen osoittaminen sairausvakuutuksen korvauksen piiriin*

Hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa esitetään poikkeusta sairausvakuutuksen yleisestä korvausperiaatteesta, mutta sitä ei ole kirjattu pykäliin. Tällöin on vaarana, että sitä ruvettaisiin soveltamaan käytäntöön ja sillä olisi arvaamattomat kustannusvaikutukset, joita ei ole ollenkaan selvitetty. Se tarkoittaisi, että kunnan tai kuntayhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (733/1992) 4 §:ssä tarkoitetulla tavalla itse tuottamat palvelut tulisivat yleisen sairausvakuutuksen korvauspiiriin yksityisen palvelujen tuottajan toimiessa maksun perijänä. Perusteluosassa mainitaan esimerkkinä laboratoriotutkimukset, mutta se ei poissulje mitään muitakaan sairaanhoitokorvausten piiriin kuuluvia palveluja.

Edellä olevan perusteella ehdotimme, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ei olisi hyväksynyt sairausvakuutuslain korvattavuutta koskevien rajoitusten 2 luvun 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa olevaa seuraavaa tekstiä: "Vakuutulla on oikeus korvaukseen kuitenkin silloin, kun yksityissektorin asiakkaan laboratorionäyte on otettu terveyskeskuksessa ja näyte lähetetään analysoitavaksi yksityiseen laboratorioon, joka laskuttaa asiakasta. Korvaus maksetaan myös, jos yksityinen palvelujen tuottaja perii asiakkaalta maksun julkiselta sektorilta hankkimistaan palveluista, kuten esim. laboratoriotutkimuksista".

*Sairausvakuutuksen korvaustaksat*

Yksityislääkärin palkkion Kela-korvaus on lain mukaan 60 % korvaustaksasta. Käytännössä todelliset korvaukset yksityislääkärikustannuksista ovat huomattavasti pienemmät. Tämä johtuu siitä, että Kelan korvaustaksat ovat selvästi pienemmät kuin todelliset lääkäripalkkiot. Vuonna 2003 keskimääräinen todellinen korvaus oli lääkäripalkkiosta 31,5 %. Sairausvakuutuksen lääkäripalkkioiden korvaustaksoja on viimeksi korotettu vuonna 1989. Sairausvakuutuskorvausten tasoon liittyvä ongelma on tullut näkyvästi esiin erityisesti hammashuollon palvelujen yhteydessä.

Kelan tilastojen mukaan yhteiskunnan korvaus yksityisellä erikoislääkärillä käynniltä on keskimäärin noin 20 euroa. Sitä vastoin kunnallisen erikoislääkärin luona käynnin kustannukset yhteiskunnalle ovat noin 130 euroa. Todellisuudessa summa on suurempi, sillä erikoislääkärille pääsy edellyttää usein yleislääkärin lähetystä, ja käynti yleislääkärillä tutkimuskuluineen maksaa noin 74 euroa.

Mikäli lääkärin palkkioista maksettavia sairausvakuutuskorvauksia nostetaan, vähentyvät julkisten erikoislääkäripalveluiden ruuhkat. Vuonna 2002 Kela maksoi yksityissektorin lääkärikäynneistä 65 miljoonaa euroa. Mikäli vastaava palvelu olisi tuotettu kunnallisesti, olisivat kustannukset yhteiskunnalle Kelan arvion mukaan olleet vähintään 240 ja enintään 720 miljoonaa euroa riippuen siitä, miten suuressa osassa käynneistä yleislääkäri olisi kirjoittanut lähetteen erikoislääkärille.

Lait, joiden tarkoituksena on varmistaa kii-reettömään sairaanhoitoon pääsy kohtuujassa, tulevat voimaan vuoden 2005 maaliskuun alussa. Näiden lakien täytäntöönpano vaatii kunnilta ja sairaanhoitopiireiltä sekä taloudellisia että rakenteellisia valmiuksia. Useammassa sairaanhoitopiirissä on edelleen jonoja, joiden purkamisen suunnittelussa ajassa ei valitettavasti vaikutu todennäköiseltä. Hoitotakuuksi kutsuttu uudistus ulottuu myös mielenterveyspalveluihin sekä hammashuollon palveluihin. Näissä palveluissa on varsinkin suurissa kaupungeissa todella pitkät jonot.

*Vanhemmuuden kustannusten jakaminen*

Lapsen syntymästä ja hoidosta aiheutuvat kustannukset ovat työnantajalle työhön liittymättömiä kuluja, jotka maksaa pääosin äidin työnantaja. Vaikka isien mahdollisuus käyttää perhevapaita laajeni viime hallituskaudella, isät käyttävät oikeuttaan edelleen hyvin vähän. Työmarkkinoidemme voimakkaasta segregaatista on seurauksena, että äidit työskentelevät usein naisvaltaisissa yrityksissä naisvaltaisilla aloilla. Naisvaltaiset alat puolestaan ovat pitkälti keskittyneet palvelusektorille, jossa yritysten taloudellinen tuottavuus on matala ja vanhempainvapaita (joita yhdessä, pienessäkin, yrityksessä saatavaa hyödyntää usea työntekijä samanaikaisesti) voi koitua kohtuuttoman suuria taloudellisia rasitteita. Pienempien yritysten kohdalla ne voivat jopa uhata koko toiminnan kannattavuutta.

Vanhempainvapaiden kustannusten epätasainen jakautuminen vaikeuttaa nuorten naisten työllistymistä, ylläpitää ptkätyösuhteita, edesauttaa naisvaltaisten alojen sijaisten palkkausten väärinkäytöksiä sekä pahimmillaan estää kasvua hakevien yritysten mahdollisuuksia pal-kata tarpeellista lisätyövoimaa.

Vuosilomakustannusten korvaamisen parantamiseksi pelkkä vuosilomakorvaus palkan suuruksena ei ole riittävä. Vuosilomakorvauksen lisäksi tulee työnantajalle korvata myös eläke- ja sosiaaliturvamaksut täyden palkan mukaan sekä lomarahat täyden palkan mukaan. Lomarahat eivät ole varsinainen lakisääteinen oikeus, mutta nykyisen käytännön mukaisesti ne ovat jo lakisääteisyyteen rinnastettavissa. Siten, jos työnantaja on työehtosopimuksen mukaisesti velvollinen maksamaan työntekijälle lomarahaa, myös se tulee työnantajalle korvata.

*Ehdotus*

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena pait-si 2 luvun 3 § sekä 14 luvun 1 ja 3 § muutettuina seuraavasti (Vastalauseen muutosehdotukset) ja*

*että lisäksi hyväksytään vastalauseen mukainen lausuma (Vastalauseen lausumaehdotus).*

**Vastalauseen muutosehdotukset**

2 luku

**Sairaanhoitokustannuksia koskevat yhteiset säännökset**

3 §

*Korvattavuutta koskevat rajoitukset*

Tämän lain nojalla ei korvata:  
(1 ja 2 kohta kuten StVM)  
3) (poist.)  
(3—7 kohta kuten StVM:n 4—8 kohta)  
(2 mom. kuten StVM)

14 luku

**Vuosilomakustannuskorvaus**

1 §

*Oikeus korvaukseen*

Työnantajalle korvataan erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainvapaan aikana työntekijälle kertyvistä vuosilomista aiheutuvia kustannuksia. Työnantajalla on oikeus korvaukseen, jos työnantajan on maksettava työntekijälle Jos työnantajan on maksettava työntekijälle vuosilomapalkkaa siihen liittyvine lakisääteisine työeläkevakuutus-, kansaneläkevakuutus- ja sairausvakuutusmaksuineen tai lomakorvausta silta ajalta, jolta työntekijä olematta työssä on saanut erityisäitiys-, äitiys-, isyys- tai vanhempainrahaa.

*Työnantajalla on oikeus vuosilomakustannuskorvaukseen, jos työnantaja on työehtosopimuslain 1 §:n mukaisen työehtosopimuksen perusteella velvollinen maksamaan työntekijälle lomarahaa. (Uusi)*

(3 ja 4 mom. kuten StVM:n 2 ja 3 mom.)

3 §

*Korvauksen määrä*

(1 mom. kuten StVM)

Korvausta maksetaan 2,5 päivältä kalenterikuukautta kohti. Korvauksen perusteena on päivää kohden työntekijälle vuosiloman kertymisajalta maksettu erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha. Jos erityisäitiys-, äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan määrä vaihtelee 1 momentissa tarkoitetun kalenterikuukauden aikana, korvauksen perusteena on keskimääräinen edellä mainittu etuus. Työnantajalle maksettavan korvauksen määrä on sen perusteena olevan etuuden määrä korotettuna kertoimella, jonka suuruus on 2,72.

(3 mom. kuten StVM)

**Vastalauseen lausumaehdotus**

*Eduskunta edellyttää, että sairausvakuutuksen korvaustaksoista päätettäessä huomioon tulee ottaa myös kulloinkin tapahtuva kustannuskehitys. Välittömänä toimenpiteenä eduskunta esittää, että lääkärin- ja hammaslääkärinpalkkiosta suoritettavan korvauksen perusteena käytettävää korvaustaksaa nostetaan siten, että todellinen korvausprosentti nousee 40 %:iin.*

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2004

Eero Akaan-Penttilä /kok  
Sirpa Asko-Seljavaara /kok

Paula Risikko /kok  
Raija Vahasalo /kok

Yhdyn vastalauseeseen muutoin paitsi 14 luvun 1 §:n osalta

Leena Rauhala /kd

## VASTALAUSE 2

**Perustelut**

*Työhistoriaa vailla olevien ja vähimmäispäivärahan saajien sairauspäivärahan odotusajan lyhentäminen 30 päivään*

**8 luvun 3 §**

Esitin niiden vakuutettujen odotusajan lyhentämistä 55 päivästä 30 päivään, jotka eivät täytä työedellytystä. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa kotiäidit ja opiskelijat, jotka ovat kolmen kuukauden ajan ennen työkyvyttömyyden alkamista olleet omasta syystään vailla omaa tai ansiotyötä. Näiden ryhmien osalta voidaan sanoa, että ehdotus on edelleen heille kohtuuton, koska heillä ei elämäntilanteensa vuoksi ole tosiasiallisesti mahdollisuuksia vaikuttaa työkyvyttömyyden sattuessa omalla käyttäytymisellään odotusajan pituuteen. Sovellettaessa tätä odotusaikaa pienten lasten kotiäiteihin edellytetään, että kotiäidit turvautuvat sairauden sattuessa puolisoidensa elatukseen. Ajattelutapa on selvästi ristiriidassa pohjoismaisen hyvinvointimallin kanssa ja syrjii pienten lasten vanhempia.

**8 luvun 7 §:n 3 mom.**

Samoin esitin vähimmäispäivärahaan oikeutettujen osalta odotusajan lyhentämistä 55 päivästä 30 päivään. Valiokunnan hyväksymässä hallituksen esityksessä ansiopäivärahalla olevien vakuutettujen odotusaika on työkyvyttömyyden alkamispäivä ja sitä seuraavat 9 päivää. Näin valiokunnan hyväksymässä mallissa, joka on myös nykyisen sairausvakuutuslain kanta, ylläpidetään kaksia erilaisia sääntöjä kahdelle eri ryhmälle.

Tälle kahden eri vakuutettujen ryhmän erilaiselle odotusaikakohtelulle ei ole esitetty mitään järkeviä sosiaalipoliittisia perusteluita. Ennen vuotta 1995 sairauspäivärahoihin ei liittynyt tällaista erottelua. Päivärahaoikeuden kuulumista kaikille työssä käynnistä tai yritystoiminnasta

riippumatta voidaan perustella universalisuusperiaatteella, jota pidetään pohjoismaisen, maassa asumiseen perustuvan sosiaaliturvan tunnuspiirteenä. Tämän periaatteen kanssa yhteen sopimaton lähtökohta on se, että sairauspäiväraha olisi ensisijaiselta luonteeltaan menetettyjä ansiotuloja korvaava etuus.

Niin ikään väite siitä, että tuloton tai vähätuloinen voisi turvata perustoimeentulonsa ensimmäisen 55 päivän odotusaikana jollakin muulla tavalla — kuten puolison tuloilla — on käsitykseni mukaan yleisen elämäkokemuksen kannalta erittäin pulmallinen ja luo perusoikeuden suojan vastaisia väliinputoajaryhmiä. Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan jokaiselle taataan oikeus perustoimeentuloturvaan muun muassa sairauden aikana. Tämän pitää olla mielestäni myös sairausvakuutuslain odotusaikojen sääntelyn lähtökohta.

*Oikeus 300 lisäpäivään sairauspäivärahan 300 päivän enimmäiskeston ylittyessä*

**8 luvun 9 §:n 1 mom.**

Esitin säännöstä muutettavaksi niin, että vakuutetulla olisi 300 arkipäivän enimmäisajan täytyttyä oikeus saada vielä 300 arkipäivän ajalta sairauspäivärahaa saman sairauden perusteella, jos hänen työkyvyttömyytensä jatkuu ensimmäisen 300 päivän enimmäisajan päättymisen jälkeen.

Esitykseni korvaisi nykyisen enimmäisaikaa koskevan säännöksen, joka edellyttää, että kun vakuutetulla on tullut täyteen 300 sairauspäivärahapäivän enimmäisraja, hänen täytyy olla tämän jälkeen työkykyinen yhtäjaksoisesti 12 kuukauden ajan voidakseen saada uudelleen sairauspäivärahaa saman sairauden perusteella.

Tämä säännös sisältyy sekä nykyiseen lakiin että valiokunnan mietintöön sisältyvään ehdotukseen. Tällä järjestelmällä pudotetaan perusoikeudellisen perustoimeentuloturvan piiristä muun muassa ikääntyneitä työntekijöitä, joiden työkyvyttömyyseläkehakemus on hylätty. Vaik-

ka heille avautuu nykyisen työttömyysturvalain perusteella oikeus hakea ja saada työttömyysturvaa, sääntely ei ole ongelmaton kaikkien ryhmien osalta.

Ensinnäkään tämä järjestely ei vastaa työttömyysturvalain peruslähtökohtia, jossa perustoimeentulon turvaa työttömyyden perusteella annetaan työttömälle työnhakijalle, joka on myös työmarkkinoiden käytettävissä. Usein näissä tilanteissa vakuutettu on edelleen joko tosiasiassa työkyvytön, vaikka ei saakaan työkyvyttömyyseläkettä, tai ei ole hakenut eläkettä, koska ennuste työkyvyttömyyden jatkumisesta ei anna tähän aiheutta ja työkyvyttömyys- tai kuntoutusrahakemus vaikeuttaisi hakijan myöhempää työllistymistä.

Toiseksi, mikäli sairausvakuutuksen enimmäisajan päivärahaalla ollut putoaa työmarkkinatuelle, hänen mahdollisuutensa saada perustoimeentuloturva saattaa estyä hänen puolisonsa ansiotulojen vuoksi, mikä johtaa perusoikeudellisesti väliinputoamistilanteen syntyyn.

Esitykseni tähtää siihen, että sairausvakuutuksen päivärahaa voitaisiin maksaa 300 lisäpäivän verran, jotta työkyvytön vakuutettu voisi saada sairauden perusteella perustoimeentuloturvaan siihen saakka, että hän kykenee joko palaamaan työelämään tai hän voisi työkyvyttömyytensä vuoksi päästä työkyvyttömyyseläkkeelle joutumatta välivaiheessa perustoimeentuloturva-oikeuden ulkopuolelle tai hakeutumaan tosiasiassa työkyvyttömänä työttömäksi työnhakijaksi.

*Sairausvakuutuksen sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärän nostaminen työttömyysturvan vähimmäispäivärahan tasolle*

### 11 luvun 7 §

Esitin valiokunnan mietintöön sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan korottamista hallituksen esityksen sijasta (HE 164/2004 vp 15,20 euroa/arkipäivä) työttömyysturvan peruspäivärahan tasolle, joka 1.1.2004 lukien on tasolla 23,16 euroa arkipäivältä. Esi-

tykseni torjuttiin valiokunnassa hallituspuolueiden edustajien toimesta.

Esitykseni lähtökohtana on se, että sairausvakuutuksen päivärahan tehtävänä on turvata jokaiselle ihmiselle perusoikeutena sairauden aikainen toimeentuloturva. Nyt käsillä olevaan sairausvakuutuslakiesitykseen sisältyvillä etuuksilla on kiinteä yhteys sosiaalisiin perusoikeuksiin.

Perustuslain 19 §:n 2 momentissa lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentuloturvaan muun muassa sairauden aikana sekä lapsen syntymän perusteella. Kuten asiantuntijalausunnoissa on korostettu, tärkeimmät tätä turvaavat etuudet ovat sairausvakuutuslakiin sisältyvät päivärahaetuudet.

Sairausvakuutuslain säännökset vanhempainpäivärahasta voidaan ymmärtää paitsi keinoksi taata oikeus perustoimeentulon turvaan lapsen syntymän perusteella (PL 19 §:n 2 mom) myös yhdeksi tavaksi tukea "perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu" (PL 19 §:n 3 mom).

Vaikka perustuslaissa sosiaalisia riskitilanteita varten säädetyn "perustoimeentuloturvan" tasoa ei ole määritelty yksiselitteisesti tietyin euromäärin, perustuslaki vahvistaa kuitenkin tietyn vähimmäistason, jonka lainsäätäjä on velvolinen takaamaan jokaiselle perustuslain tarkoittamissa riskitilanteissa. Perusoikeusuudistuksen esitöiden mukaan perustoimeentulon turva tarkoittaa "pidemmälle menevää turvan tasoa" kuin perustuslain 19 §:n 1 momentin mukainen oikeus välttämättömään toimeentuloon (HE 309/1993 vp s. 70/I), joka on lähinnä toimeentulotuen taso. Perusoikeuksien tulkinnassa on katsottu, että perustoimeentulon turvalla pitää voida kattaa välttämättömät elinkustannukset, joihin kuuluvat ravinto-, vaatetus-, hygieniä-, vähäiset terveydenhuolto-, paikallismatka-, virkistys- ja informaatiomenot.

Nyt ongelma on se, että vähimmäispäiväraha jää korotettunakin selvästi alle toimeentulotukiminimin, mikä on sekä perustuslain 19 §:n 2 momentin vastainen tila että myöskin vakuutetun

elämänhallinnan ja selviytymisen kannalta selvästi kestävämpi.

Lisäksi on syytä huomauttaa, että esitimme lakialoitteella (LA 63/2003 vp — Anne Huotari /kd ym.) vuonna 2003 sairausvakuutuksen äitiys-, isyys- ja vanhempainrahan korottamista työttömyysturvan vähimmäispäivärahan tasolle (23,03 euroa). Aloitteemme liittyi vasemmistoliiton eduskuntaryhmän lakialoitteipakettiin, jolla haastoimme hallituksen kamppailuun köyhyysongelmia vastaan. Hallitus osoittaa tässäkin lakiesityksessä haluttomuutensa puuttua köyhyysongelman perusepäkohtiin.

Pienimpien etuuksien korottaminen on tärkeää köyhyysongelmien voittamiseksi, sillä useiden eri tutkimusten mukaan köyhyyden pääsyy ei ole vain pitkään jatkunut työttömyys, vaan myös perusturvan riittämätön taso. Köyhyyttä on vähennettävä molempiin syihin vaikuttamalla.

Ryhmämme esittää sairaus- ja vanhempainrahan sekä erityishoitorahan vähimmäistason korotuksen lisäksi erillisillä lakialoitteilla asumistuen omavastuun poistamista toimeentulotuesta, opiskelijoiden asumislisän ympärivuotistamisesta, lapsilisän toimeentulotukivähenteisyyden osittaista poistamista sekä kansaneläkkeen, opintorahan ja yhdistelmätuen tasokorotusta.

Suomessa syntyy lapsia vuosittain noin 55 000. Tästä määrästä äitejä noin 25 %:lla äitiyspäivärahan tai vanhempainrahan määrä on pienempi kuin työttömyysturvan peruspäivärahan määrä. Kelan maksama sairauspäiväraha oli vuonna 2002 keskimäärin 41,10 euroa päivässä, mutta vanhempainraha äideille keskimäärin vain 33,70 euroa päivässä ja isille 54,10 euroa päivässä. Vanhempainrahaa saaneiden äitien määrä väheni lähes tuhannella vuodesta 2001 vuoteen 2002.

Lapsiperheiden taloutta rasittavat usein samaan aikaan myös suuret asumiskustannukset, opintolainat ja korkeat päivähoitomaksut. Suurin ongelma on kuitenkin äitiys- ja vanhempainrahan vähimmäistason alhaisuus. Nuorten naisten työmarkkinoiden arkipäivää ovat nykyisin

pätkätyöt ja osa-aikaiset työt. Muun muassa näillä seikoilla selittyy vähimmäispäivärahaa saavien äitien suuri määrä.

Monet äitiyttä suunnittelevat ovat pakotettuja hakeutumaan opintojen jälkeen pitempiaikaiseen työhön saadakseen ansiosidonnaisen päivärahan, koska vähimmäistaso on aivan liian pieni. Tämä on osittain johtanut siihen, että ensisynnyttäjien keski-ikä on noussut jo huolestuttavan korkeaksi. Näistä syistä vähimmäistasoa ehdotetaan korotettavaksi täysimääräisen työttömän peruspäivärahan tasolle jo 1.1.2005 alkaen eli tasosta 10,09 euroa päivältä vähimmäistasoon 19,30 euroa päivältä, jolloin päivärahojen taso kuukautta kohden on sama.

### **Ehdotus**

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnön mukaisena paitsi 8 luvun 3, 7 ja 9 § sekä 11 luvun 7 § muutettuina seuraavasti:*

### **Vastalauseen muutosehdotukset:**

8 luku

#### **Sairauspäiväraha**

3 §

#### *Työedellytykset*

Vakuutetulla ei ole oikeutta sairauspäivärahaan, jos hän on ollut työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneet kolme kuukautta yhdenjaksoisesti omasta syystään vailla omaa työtä tai ansiotyötä. Vakuutetulla on kuitenkin työedellytyksen puuttumisen estämättä oikeus saada sairauspäiväraha vähimmäismääräisen suuruisena, kun hänen työkyvyttömyytensä on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 30 päivää.



7 §

*Ostavastuuauka*

(1 ja 2 mom. kuten StVM)

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa maksetaan sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella kuitenkin vasta sen jälkeen, kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 30 päivää. Jos työkyvyttömyyden alkaessa on ilmeistä, että työkyvyttömyys tulee jatkumaan vähintään 8 §:ssä säädetyn enimmäisajan, sairauspäivärahaa maksetaan vähimmäismääräisenä 1 tai 2 momentin mukaisen ostavastuuajan jälkeen.

9 §

*Sairauspäiväraha enimmäisajan jälkeen*

Vakuutetulla on 8 §:ssä tarkoitetun enimmäisajan täytyttyä oikeus saada 300 arkipäivän ajan

*sairauspäivärahaa saman sairauden perusteella, jos hänen työkyvyttömyytensä jatkuu ensimmäisen 300 päivän enimmäisajan päättymisen jälkeen.*

(2 ja 3 mom. poist.)

(2 mom. kuten StVM:n 4 mom.)

11 luku

**Päivärahaetuuksien määrä**

7 §

*Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä*

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä on 19,30 euroa arkipäivältä.

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2004

Erkki Virtanen /vas

Leena Rauhala /kd

## VASTALAUSE 3

**Perustelut**

Hallituksen esityksessä ehdotetaan sairausvakuutuslain kokonaisuudistusta, joka on osa pyrkimystä selkeyttää toimeentuloturva koskevaa lainsäädäntöä. Useiden osittaisuudistusten seurauksena nykyinen sairausvakuutuslakimme on muotoutunut vaikeaselkoiseksi. Vaikeaselkoisuus ei ole voimassa olevan lain ainoa ongelma, vaikka hallituksen esityksessä ehdotetaankin lähinnä lainsäädäntötekniisiä uudistuksia. Valiokunnan mietinnössä onkin ehdotettu hallituksen esitykseen useita asiantuntijakuulemisiin perustuvia sisällöllisiä muutoksia. Näistä tärkeistä muutoksista huolimatta mietinnössä ei oteta huomioon tiedossa olevia lääkkeiden omavastuurajaan, ottovanhempien asemaan, erityishoitotaraan ja minimiäitiyspäivärahaan liittyviä epäkohtia. Oman vastalauseeni lisäksi yhdyin mietintöön liittyviin vastalauseisiin, joiden ensimmäisinä allekirjoittajina ovat Eero Akaan-Penttilä ja Erkki Virtanen.

**Lääkkeiden vuotuinen omavastuuraja**

Suomalaisten potilaitten omakustannusosuus terveydenhuollon rahoituksesta on OECD-maiden huipputasoa. Kotitalouksien rahoitusosuus terveydenhuollon kustannuksista on tällä hetkellä noin 22 %, kun se vielä 1990-luvun alussa oli noin 15 %. Muissa Pohjoismaissa Suomen korkeat lääkekustannukset sekä terveyskeskus- ja sairaalamaksut herättävät suurta ihmetystä. Kun suomalainen potilas maksaa lääkkeistään keskimäärin 52 %, Ruotsissa osuus on vain 29 % ja Norjassa 21 %. Asiakasmaksukatot ovat Norjassa noin 200 euron, Ruotsissa noin 100 euron vuositasolla, ja Tanskassa terveyspalvelut ovat tyystin maksuttomia.

Köyhyydestä merkittävä osa keskittyy pitkäaikaissairaisiin. Sairauden aiheuttama taloudellinen taakka tulisi jakaa solidaarisemmin. Korkeat kustannukset vähentävät erityisesti pienituloisten hoitoon hakeutumista. Hoidon viivästy-

minen nostaa kokonaiskustannuksia, joten pitkällä tähtäimellä säästö saattaa muuttua lisämenoksi.

Suomalaisen terveydenhoidon rahoitus on bruttokansantuotteeseen suhteutettuna alhaisin kaikista EU-maista. Suomen panostus vuonna 2000 oli Stakesin mukaan 6,6 prosenttia BKT:stä, kun muissa EU-maissa käytetään terveydenhuoltoon keskimäärin yli 8 prosenttia. OECD-maista vain Slovakia, Turkki ja Meksiko käyttävät pienemmän BKT-osuuden terveydenhuollon kustannuksiin.

Hallituksen ehdottama lääkkeiden vuotuinen omavastuuraja 604,72 euroa on näillä perusteilla liian korkea. Omavastuuraja tulee laskea 532 euroon.

**Ottovanhempien asema**

Valiokunta toteaa vanhempainpäivärahojen osalta, että lapsiperheiden toimeentuloedellytyksiä tarkastellaan parhaillaan sosiaalialan kehittämishankkeen yhteydessä. Vaikka valmis-teilla on kokonaisselvitys lapsiperheiden taloudellisesta tilanteesta, katson, että on tarpeellista puuttua jo tiedossa oleviin epäkohtiin. Sairausvakuutuslaissa adoptiovanhemmat asetetaan huonompaan asemaan kuin biologisen lapsen vanhemmat. Tämä epätasa-arvoinen kohtelu on syytä korjata viivyttämättä ja osoittaa, että arvostamme samoin ottovanhempaa kuin biologista vanhempaa.

Adoptiolapsella on useita riskitekijöitä. Ruotsissa tehdyissä tutkimuksissa on todettu, että ulkomailta adoptoitu lapsi kärsii muita useammin mielenterveyshäiriöistä ja hänellä on moninkertainen riski itsetuhoiseen käyttäytymiseen sekä ennenaikaiseen kuolemaan. Suomessa on samankaltaisia tutkimustietoja sijoitetuista lapsista. Adoptiolapsi on aina kokenut menetyksiä, ensin biologisesta äidistään tai perheestään ja mahdollisesti vielä lastenkotinsa hoitajista tai sijaisperheestään. Useimmat adoptiolapset ovat eläneet yhdessä tai useammassa lastenkodissa, min-

kä takia he tarvitsevat aikaa erityisesti perhelämän opetteluun. Lapsen tasapainoisen kehityksen kannalta on tärkeää saada kiinnittyä uuteen perheeseen, ennen kuin elämään tulee jälleen uusia hoitajia. Ensimmäisen kotonaolovuoden tärkein tehtävä kehityksen kannalta on kiintymyssuhteen muodostaminen. Vasta tämän jälkeen lapsella on resursseja alkaa luoda suhteita muihin ihmisiin ja samalla luottaa perheen pysyvyyteen.

Vanhempainraha myönnetään 0–6-vuotiaan adoptiovanhemmalle. Suomeen muuttava lapsi tarvitsee sopeutumisaikaa perheeseensä, vaikka hän olisi täyttänyt seitsemän vuotta. Ulkomailta adoptoitu seitsemän vuotta täyttänyt lapsi tai nuori ei voi aloittaa koulunkäyntiään välittömästi. Hänelle kartoitetaan sopivaa luokka-astetta turhien luokanvaihtojen välttämiseksi. Uuden kielen opettelu asettaa myös omat rajoituksensa. Alkuvaiheessa vanhemmilla on paljon hoidettavia asioita sosiaalityöntekijän seurantakäynneistä adoptiovahvistukseen ja kansalaisuusilmoitukseen. Lapselle tehdään myös erilaisia terveystutkimuksia. Seitsemän vuotta täyttäneen lapsen vanhempi joutuu tällä hetkellä käytännön syistä pitämään palkatonta vapaata adoption alussa. Adoptoitavista lapsista suurin osa on 0–3-vuotiaita, joten vanhempainrahan ikärajan korottaminen kymmeneen vuoteen ei aiheuttaisi suuria kustannuksia, mutta helpottaisi lapsen sopeutumista ja perheen arkea. Viime vuosina seitsemän vuotta täyttäneitä on adoptoitu vuosittain keskimäärin viisi. Heidän kohdallaan tämä muutos olisi sitäkin tarpeellisempi, koska tällaisten lasten vanhemmat tippuvat perhevapaajärjestelmän ulkopuolelle. Ehdotan ottovanhemman vanhempainrahaan oikeutta vakuutetulle, joka on ottanut hoitoonsa kymmentä vuotta nuoremman lapsen.

Toisin kuin biologisen vanhemman, ottovanhemman vanhempainrahan edellytyksenä on, että ottovanhempi osallistuu lapsen hoitoon eikä ole ansiotyössä tai muussa omassa työssä lukuun ottamatta omassa kotitaloudessa tehtävää työtä. Ottovanhemman työn ja elinkeinon jatkuvuuden kannalta asia on merkittävä, vaikkakin pientä joukkoa koskeva ongelma. Tämän erityi-

sesti yrittäjävanhempiin tai freelancer-pohjalta työskenteleviin ottovanhempiin kohdistuvan epäkohdan poistamiseksi ottovanhemman samoin kuin biologisen vanhemman tulee olla oikeutettu minimipäivärahaan työskennellessäänkin. Yrittäjävanhemmalla tai freelancerina työskentelevällä vanhemmalla saattaa olla työtehtäviä ja asiakassuhteita, joiden ylläpitäminen edellyttää yhteydenpitoa ja lyhytaikaista työskentelyä vanhempainvapaan aikana. Lapsen hoito on järjestettävissä vanhempien kesken ilman, että ottolapsen hoito ja turvallisuus vaarantuu. Jos ottovanhemman yritystoiminta, muu elinkeino tai opinnot keskeytyvät kokonaan, seuraukset saattavat vaikuttaa perheen taloudelliseen turvallisuuteen ja siten myös ottolapsen sopeutumiseen perheeseen.

Nykyisin vanhempainrahaa maksetaan ottovanhemmalle jokaiselta arkipäivältä siihen saakka, kunnes lapsen syntymäpäivää seuraavasta arkipäivästä on kulunut 234 arkipäivää. Tätä maksimiaikaa ei kuitenkaan käytännössä voi hyödyntää, koska Suomessa syntynyt lapsi muuttaa adoptioperheeseen yleensä vasta biologisen äidin kahdeksan viikon harkinta-ajan jälkeen. Myös kansainvälisessä adoptiossa nuorimmat lapset ovat jo muutaman kuukauden ikäisiä hoitoonoton hetkellä. Ottovanhempien vanhempainrahakausi kestää näin ollen 180 arkipäivää eli noin seitsemän kalenterikuukautta, joka on vähimmäismaksuaika.

Olisi tärkeää, että adoptiovanhempien vanhempainrahakausi laajennettaisiin biologisten vanhempien äitiys- ja vanhempainrahakauden (yhteensä 263 arkipäivää) pituiseksi. Ruotsissa on jo pitkään ollut voimassa tämäntyyppinen lainsäädäntö. Ehdotan adoptiolasten vanhempien perhevapaiden pidentämistä biologisten vanhempien perhevapaiden pituisiksi. Adoptiovanhemman oikeus vanhempainrahaan alkaisi lapsen saapuessa perheeseen. Vaihtoehtoisesti oikeus alkaisi jo lähdettäessä noutamaan lasta. Vanhemmilta menee lapsen syntymämaasta riippuen kahdesta kuuteen viikkoa lapsen hakemiseen kotiin. Adoptio- ja biologisten vanhempien asemaa yhdenmukaistamalla aviopareja kannus-

tettaisiin tarjoamaan koti rakastavia vanhempia tarvitsevalle lapselle.

#### *Erityishoitoraha*

Hallituksen esityksen mukaan erityishoitorahaa maksetaan alle 16-vuotiaan sairaan lapsen vanhemmalle, joka osallistuu lapsensa hoitoon määritellyissä olosuhteissa ja on siksi estynyt tekemästä työtään eikä saa palkkaa tältä ajalta. Esitän, että erityishoitorahaa maksettaisiin alle 18-vuotiaan lapsen hoidosta. Vanhempien osallistumista lapsensa sairauden hoitoon ja kuntoutukseen on tuettava täysi-ikäisyyteen saakka.

Hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutosta siihen, että seitsemän vuotta täyttäneen vanhempi voi saada erityishoitorahaa vain, jos sairaus tai vamma on vaikea. 10 luvun 2 §:n perusteluissa edellytetään, että vakavaksi sairaudeksi ja vammaksi luokitellaan vain tiukan määritelmän mukaisesti hengenvaaralliset sairaudet tai hengenvaarallisia hoitoja vaativat sairaudet. Esityksen mukaan 7-vuotiaan ja sitä vanhemman lapsen vanhempi ei voi jäädä erikoissairaalatasoisessa hoidossa olevan lapsen luokse, jos lapsen sairaus ei täytä esityksen tiukkoja kriteerejä hengenvaarallisista sairauksista. Pelkona on, että monien sairauksien kohdalla lasten vanhemmat eivät voi osallistua vakavan ja hoidollisesti vaativan sairauden hoitoon. Kotihoidon osalta rajoitus koskee kaikenikäisiä lapsia, siis alle 7-vuotiaitakin, joiden kotihoito edellyttää jo lapsen iän puolesta vanhemman läsnäoloa.

Sekä sairaalahoidon että kotihoidon osalta ikäraja on asetettava 12 vuoteen, jota nuorempien osalta vanhemman läsnäolon puuttuminen on lasten heitteillejättöä. Monikaan vanhempi ei voi jättää alle kouluikäistä lastaan hoitamatta, vaan joutuu tekemään perheessä usein raskaitakin taloudellisia päätöksiä tämän vuoksi. Usein kaan tällaista lasta ei voi viedä päiväkotiin, esim. nenämahaletkuruokinnan tai tiukempien

hygieniarajoitusten vuoksi. Ehdotan, että ikäraja nostetaan 12 vuoteen ja kotihoidon osalta vaikea sairaus tai vamma edellytetään vain 12 vuotta täyttäneiden lasten osalta.

#### *Minimipäiväraha*

Nykyisen äitiyspäivärahan minimimäärä on 11,45 euroa päivässä, ja sitä maksetaan kuudelta päivältä viikossa. Ilman lapsikorotuksia maksettu täysi työmarkkinatuki tai vastaavasti työttömän peruspäiväraha on 23,16 euroa päivältä, ja sitä maksetaan viideltä päivältä viikossa. Jotta vanhempainraha olisi kuukausitasolla vastaavan suuruinen, sen tulisi olla 19,30 euroa. Vanhempainrahan suuruus määräytyy minimitason mukaan, jos henkilö on esimerkiksi opiskelija, vastaalmistunut ja ilman työpaikkaa tai satunnaisesti pätkätyöläinen.

Työttömyyspäivärahan on laskettu riittävän perustoimeentuloksi, joten ei voi ajatella, että vähemmällä korvauksella tulisi toimeen. Äideistä noin neljäsosalla on alle työttömän peruspäivärahan suuruinen vanhempainraha. Äitiyspäivärahan ja vanhempainrahan pienuutta perustellaan lapsilisän tuomalla kompensatiolla. Tosiassiallisesti lapsilisä ei riitä kattamaan lapsesta aiheutuvia kuluja, joten hallituksen esittämä 15,20 euron suuruinen minimiäitiys- ja vanhempainpäiväraha ei ole kohtuullinen. Päivärahan pienuutta ei voi perustella myöskään mahdollisilla puolison tuloilla. Ehdotan minimipäivärahaksi 19,30 euroa.

#### *Ehdotus*

Edellä olevan perusteella ehdotan,

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina pait-si 5 luvun 8 §, 9 luvun 11 ja 12 §, 10 luvun 2 § sekä 11 luvun 7 § muutettuina seuraavasti:*

### ***Vastalauseen muutosehdotukset***

5 luku

#### **Lääkekorvaukset**

8 §

#### ***Vuotuinen omavastuuosuus ja oikeus lisäkorvaukseen***

Jos saman kalenterivuoden aikana vakuutetulle tämän luvun mukaan korvatuista lääkkeistä, kliinisistä ravintovalmisteista sekä perusvoiteista korvaamatta jääneiden kustannusten yhteismäärä ylittää 532 euroa (vuotuinen omavastuuosuus), vakuutetulla on oikeus ylittävältä määrältä lisäkorvaukseen. Lisäkorvaus maksetaan, jos se on kalenterivuodelta enemmän kuin 16,82 euroa.

(2 mom. kuten StVM)

9 luku

#### **Vanhempainpäivärahat**

11 §

#### ***Ottovanhemman vanhempain- ja isyysraha***

Ottovanhemman vanhempainrahaan ja osittaiseen vanhempainrahaan on oikeus vakuutetulla, joka on ottanut hoitoonsa *kymmentä vuotta* nuoremman lapsen tarkoituksenaan ottaa hänet ottolapsekseen edellyttäen, että hän osallistuu lapsen hoitoon. (*Poist.*)

(2 mom. kuten StVM)

12 §

#### ***Ottovanhemman vanhempainrahakausi***

Ottolapsen hoidon johdosta ottovanhemmalle tai hänen aviopuolisolleen maksetaan vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa ajalta, jonka lapsen hoito jatkuu, kunnes lapsen *saapumisesta adoptioperheeseen tai lapsen noutamiseksi syntymämaastaan tarvittavan matkan alka-*

*misesta on kulunut 263 arkipäivää.* Vanhempainrahakautta pidennetään siten kuin 10 §:n 3 momentissa säädetään, jos samalla kertaa on otettu hoidettavaksi useampia ottolapsia.

(2 mom. kuten StVM)

10 luku

#### **Erityishoitoraha**

2 §

#### ***Erityishoitorahan maksamisen edellytykset***

Erityishoitorahaa maksetaan vakuutetulle, joka on alle *18-vuotiaan* lapsensa sairaanhoitoon liittyvään, nopeasti kehittyvään tai vaativaan hoidolliseen vaiheeseen osallistumisen tai lapsensa kuntoutuksen vuoksi lyhytaikaisesti tai *tilapäisesti* estynyt tekemästä omaa tai toisen työtä ja jolla ei ole tältä ajalta työtuloja. Vähäinen työtulo ei kuitenkaan estä erityishoitorahan maksamista. Työtulona ei oteta huomioon vanhuksen, vammaisen tai pitkäaikaissairaana kotihoidon tukea eikä myöskään perhehoidosta maksettavaa hoitopalkkiota.

Erityishoitorahaan on oikeus vakuutetulla, joka osallistuu:

1) erikoissairaanhoidon tasoisessa toimintayksikössä taikka erityishuoltopiirin toimintayksikön erikoissairaanhoidon tasoisella poliklinikalla lapsensa sairauden tai vamman vuoksi annettavaan hoitoon tai kuntoutukseen, jos lasta hoitava lääkäri katsoo osallistumisen tarpeelliseksi; erityishoitorahan suorittamisen edellytyksenä on lisäksi *kaksitoista vuotta* täyttäneen lapsen osalta, että sairaus tai vamma on vaikea;

2) lapsensa (*poist.*) sairauden tai (*poist.*)vamma vuoksi 1 kohdassa annettavaan hoitoon tai kuntoutukseen liittyvään kotihoitoon, jos lasta hoitava lääkäri katsoo osallistumisen tarpeelliseksi; *erityishoitorahan suorittamisen edellytyksenä on lisäksi kaksitoista vuotta täyttäneen lapsen osalta, että sairaus tai vamma on vaikea.*

(3 kohta kuten StVM)

(3 ja 4 mom. kuten StVM)

11 luku

**Päivärahaetuuksien määrä**

7 §

*Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä*

Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä on *19,30* euroa arkipäivältä.

---

Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2004

Leena Rauhala /kd

## VASTALAUSE 4

**Perustelut**

Vaikka sairausvakuutuslain käsittely sosiaali- ja terveysvaliokunnassa sujui erittäin hyvässä ja asiallisessa hengessä, en voi kaikilta osin yhtyä valiokunnan kantaan.

Lakiehdotuksen 2 luvun 3 §:n mukaan yksityisen terveydenhoidon palveluja ei korvata, jos ne on järjestetty kunnallisen sosiaali- ja terveyshuollon tiloissa. Rajausta on epätarkoituksenmukainen, koska se estää yksityisvastaanottoa harjoittavaa vuokraamasta toimitilojaan kunnalta. Tämä on erityisen epätarkoituksenmukaista silloin, kun väestötappiokunnan terveyskeskus ei enää tarvitse kaikkia aikanaan rakennettuja tiloja ja voisi vuokrata vapautuvia tiloja vaikkapa yksityiselle fysioterapeutille. Lailla on ilmeisesti yritetty rajata pois tilanteita, joissa yksityisvastaanottoa harjoitetaan illalla kunnan terveyskeskuksessa, mutta näin on tullut rajatuksi pois paljon muutakin. Esitän rajauksen poistamista.

Lakiehdotuksen mukaan ottovanhempien oikeus vanhempainrahaan koskee vain tilanteita, joissa otтолapsi on alle seitsemänvuotias. Lisäksi vanhempainrahakausi on lyhyempi kuin biologisten vanhempien tapauksissa. Molemmat säädökset ovat epätarkoituksenmukaisia silloin, kun lapsi adoptoidaan kokonaan toisesta kulttuurista. Niinpä esitän, että ikäraja nostettaisiin kymmeneen vuoteen ja vanhempainrahakausi olisi yhtä pitkä kuin biologisilla vanhemmillä.

Yleisesti on pidetty epäkohtana, että pienin vanhempainpäiväraha on pienempi kuin työttömyyskorvauksen peruspäiväraha. Niinpä esitän tämän korotettavaksi peruspäivärahan tasolle kuukautta kohden laskettuna eli 19,30 euroksi arkipäivältä.

Hallituksen esityksessä esitetään lievää parannusta vanhemmuuden kustannuksista työnantajalle aiheutuviin kuluihin. Vanhemmuudesta arvioidaan äidin työnantajalle aiheutuvan keski-

määrin 10 000 euron kustannukset. Hallituksen esityksessä näitä kompensoitaisiin noin 400 euron verran. Esityksen mukaan työnantajalle korvattaisiin summa, joka vastaa osapuulleen vanhempainloman aikana kertynyttä vuosilomakorvausta palkan suuruisena. Tämä on aivan liian vähän. Vihreät ovat esittäneet asian ratkaisemista erillisellä järjestelmällä (LA 11/2004 vp — Tarja Cronberg /vihr.). Kun asia on tämänkin lain kohdalla auki, esitän, että tässä yhteydessä korvausta nostettaisiin niin, että lisäksi korvattaisiin vanhempainloman aikana maksetut eläke- ja sosiaaliturvamaksut ja lomarahat täyden palkan mukaan. Käytännössä tämä tapahtuu korottamalla 14 luvun 3 §:n mukaista kerrointa 1,55:stä 2,72:een.

Lopuksi totean, että sairausvakuutuksessa joudutaan jatkuvasti käymään vaikeata rajanvetoa sen kanssa, mitkä kulut maksetaan sairausvakuutuksesta ja mitkä koituvat kunnan maksettavaksi. Määritellään raja miten tahansa, se tulee aina tuottamaan vaikeuksia. Tästä monikanavaisen rahoitusmallin ongelmasta päästään eroon vain sillä, että saatetaan tietyt sairausvakuutuksen kustannukset sairaanhoitopiirien ja sitä kautta kuntien maksettavaksi, jolloin rajanvedon ongelma poistuu. Tätä koskevien ehdotusten tekeminen vaatii kuitenkin laajan valmistelun, eikä se siten ollut mahdollista valiokuntakäsittelyn yhteydessä.

**Ehdotus**

Edellä olevan perustella ehdotan,

*että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena, paitsi 2 luvun 3 §, 9 luvun 11 ja 12 §, 11 luvun 7 § ja 14 luvun 3 § muutettuina seuraavasti:*

***Vastalauseen muutosehdotukset***

2 luku

**Sairaanhoitokorvauksia koskevat yhteiset säännökset**

3 §

***Korvattavuutta koskevat rajoitukset***

Tämän lain nojalla ei korvata:

(1 ja 2 kohta kuten StVM)

(3 kohta *poist.*)

(3—7 kohta kuten StVM:n 4—8 kohta)

(2 mom. kuten StVM)

9 luku

**Vanhempainpäivärahat**

11 §

***Ottovanhemman vanhempain- ja isyysraha***

Ottovanhemman vanhempainrahaan ja osittaiseen vanhempainrahaan on oikeus vakuutetulla, joka on ottanut hoitonsa *kymmentä* vuotta nuoremman lapsen tarkoituksenaan ottaa hänet ottolapsekseen edellyttäen, että hän osallistuu lapsen hoitoon eikä ole ansiotyössä tai muussa omassa työssä lukuun ottamatta omassa kotitaloudessa suoritettavaa työtä. Oikeutta ottovanhemman vanhempainrahaan ei kuitenkaan ole vakuutetulla, joka on ottanut ottolapsekseen vuotta vanhemman lapsen ja on avioliitossa tai avioliittoa solmimatta elää ottolapseksi otettavan lapsen vanhemman tai ottovanhemman kanssa yhteisessä taloudessa.

(2 mom. kuten StVM)

12 §

***Ottovanhemman vanhempainrahakausi***

Ottolapsen hoidon johdosta ottovanhemmalle tai hänen aviopuolisolleen maksetaan vanhempainrahaa tai osittaista vanhempainrahaa ajalta,

jonka lapsen hoito jatkuu, kunnes *lapsen saapumisesta adoptioperheeseen tai lapsen noutamisesta syntymämaastaan tarvittavan matkan alkamisesta on kulunut 263 arkipäivää*. Vanhempainrahakautta pidennetään siten kuin 10 §:n 3 momentissa säädetään, jos samalla kertaa on otettu hoidettavaksi useampia ottolapsia.

(2 mom. kuten StVM)

11 luku

**Päivärahaetuuksien määrä**

7 §

***Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitorahan vähimmäismäärä***

Sairaus- ja (*poist.*) erityishoitorahan vähimmäismäärä on 15,20 euroa arkipäivältä. *Vanhempainpäivärahan vähimmäismäärä on 19,30 euroa arkipäivältä.*

14 luku

**Vuosilomakustannuskorvaus**

3 §

***Korvauksen määrä***

(1 mom. kuten StVM)

Korvausta maksetaan 2,5 päivältä kalenterikuukautta kohti. Korvauksen perusteena on päivää kohden työntekijälle vuosiloman kertymisajalta maksettu erityisäitiys-, äitiys-, isyys- ja vanhempainraha. Jos erityisäitiys-, äitiys-, isyys- tai vanhempainrahan määrä vaihtelee 1 momentissa tarkoitetun kalenterikuukauden aikana, korvauksen perusteena on keskimääräinen edellä mainittu etuus. Työnantajalle maksettavan korvauksen määrä on sen perusteena olevan etuuden määrä korotettuna kertoimella, jonka suuruus on 2,72.

(3 mom. kuten StVM)



Helsingissä 11 päivänä marraskuuta 2004

Osmo Soininvaara /vihr

**StVM 25/2004 vp — HE 50/2004 vp, HE 164/2004 vp**